

- [+382 \(33\) 452-024](#)
- [Radio](#)
- [TV](#)
- [RTB](#)
- [Marketing](#)
- [Kontakt](#)

TRAŽI

RTV Budva.me

Portal Radio Televizija Budva

- [NASLOVNA](#)
- [DRUŠTVO](#)
- [EKONOMIJA](#)
- [POLITIKA](#)
- [KULTURA](#)
- [SPORT](#)
- [ZABAVA](#)
- [TURIZAM](#)

DRUŠTVO

09-09-2022

Plavi rak umjesto štetočine izlovom može biti dobit za ugostitelje

Plavi rak je čest specijalitet i poslastica restorana na obalama zapadnog Atlantika, a kod nas na Jadranu predstavlja invazivnu štetočinu koja je dospjela veliku brojnost. Na ovaj problem ukazuju jedinice Univerziteta Crne Gore – Institut za biologiju mora i Prirodno-matematički fakultet, koje trenutno realizuju međunarodni projekat RiskMan u čijem fokusu su strane i invazivne vrste u vodenim ekosistemima.

Plavi rak – foto <https://www.scubalife.hr/>

Dr Ana Pešić, sa Instituta za biologiju mora, navodi da se plavi rak na području njegovog prirodnog staništa suzbija lovom, ali da se kod nas, praksa njegovog korišćenja u ishrani još uvijek nije odomaćila.

„Korišćenjem ovakvih vrsta kao resursa dobija se dvostruka dobit, i to direktnim smanjenjem njihove brojnosti u našim vodama i kroz smanjenje pritiska na domaće vrste koje su često već u stadijumu prelova. Tako kroz jednostavno biranje jela, svako može direktno doprinijeti očuvanju našeg mora“, objašnjava Pešić.

Projekat RiskMan finansira Evropska unija kroz Erasmus + poziv, a uključuje saradnju Univerziteta sa institucijama iz više zemalja, među kojima su zemlje Balkana, Turska i Italija. Fokus ovog projekta je na popisivanju invazivnih vrsta u vodenim ekosistemima i jačanju kapaciteta stručnog kadra po pitanju rješavanja ovog problema.

Dr Pešić objašnjava da ekologija prepoznaje egzotične i invazivne strane, odnosno alohtone vrste, od kojih samo invazivne imaju uticaj na ekosistem kojem ne pripadaju.

“Problem invazivnih vrsta postaje značajniji iz godine u godinu, a uslijed uticaja klimatskih promjena, velikog inteziteta pomorskog i rječnog saobraćaja, trgovine kućnim ljubimcima i drugim faktorima. U Jadranskom moru je zabilježeno više invazivnih vrsta riba i rakova. Neke najpoznatije jesu napuhače (porodica Tetraodontidae), mramornice (vrste roda *Siganus*), plavi rak (*Callinectes sapidus*) i riba truba (*Fistularia commersonii*). Strane vrste u Jadran i Mediteransko more dospijevaju uglavnom iz regiona Crvenog mora, kroz Suecki kanal (lesepsijski migranti) ili iz Atlantskog okeana“, kaže dr Pešić.

Za stanje ekosistema našeg mora, smatra ona, kao i svakog drugog, od najvećeg je značaja umanjivanje uticaja invazivnih vrsta i sprečavanje procesa uspostavljanja populacije, zauzimanja prostora i/ili resursa hrane domaćim vrstama.

„Svi trenutni poremećaji u ekosistemu se mogu pozitivno odraziti na uspjeh invazije neke strane vrste. Klasičan primjer

zauzimanja resursa jesu ranije spomenute mramornice, koje zauzimaju sličnu ekološku nišu kao i domaća salpa (Sarpa salpa) i predstavljaju joj direktnu konkurenčiju“, navodi dr Pešić.

Ranjivost ekosistema Jadrana, smatra ona, povećana je kroz višedecenijsku intenzivnu eksploataciju većih predatorskih vrsta riba, ali i drugih organizama čije jedinke imaju potencijal da određene invazivne vrste koriste u svojoj ishrani.

„Ribe kakve su kernje ili manje pridnene vrste ajkula mogle bi postati prirodan predator vrstama kakav je plavi rak, međutim, njihova niska brojnost se negativno odražava na uspješnost pomenute predacije“, kaže dr Pešić.

U zavisnosti od karakteristika, dodaje, neke strane vrste mogu biti čak i korisne sa određene tačke gledišta.

„Ako se pogleda socio-ekonomski aspekt morskog ribarstva, vrste kakve su mramornice nemaju nikakav značaj već prave štetu potiskivanjem salpe koja se plasira na tržište. Međutim, vrste kakva je takođe invazivna bijela kernja (*Epinephelus aeneus*) su jako cijenjene u ishrani i njihov ulov pozitivno utiče na ekonomsku dobit ribara“, smatra dr Pešić.

RiskMan projekat uključuje i razvijanje onlajn upitnika kojim se može prijaviti svaki ulov ili viđenje neke nepoznate vrste.

„Upitnik je dostupan na veb sajtu i stranici Instituta za Biologiju Mora, ali i ostalih partnerskih institucija. Ovim se teži ranom otkriću stranih vrsta koje još uvijek nisu registrovane u našim vodama, ali i bilježenju novih nalaza onih koje to već jesu. Svi zainteresovani građani mogu popuniti upitnik ukoliko najdu na invazivnu vrstu na bilo koji način, a putem upitnika je moguće dodati i fotografiju jedinke.

izvor: Bokanews

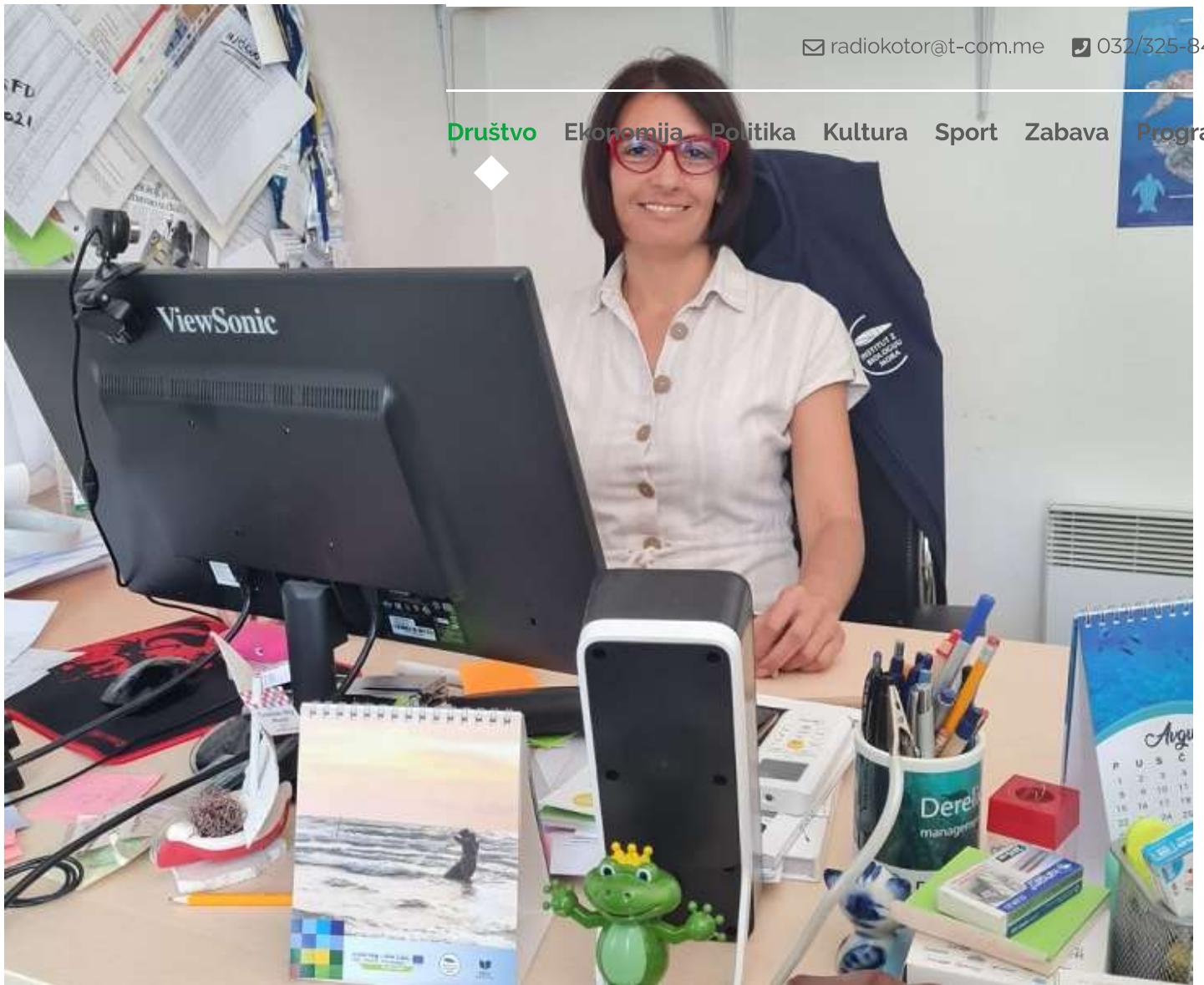
RADIO KOTOR

S PONOSOM NOSIMO IME SVOG GRADA!

95,3 i 99,0 MHz

Online Radio Uživo:

06.09.2022 239

DR ANA PEŠIĆ: RIBOLOVNI TURIZAM NOVA KATEGORIJA

Viša naučna saradnica u Institutu za biologiju mora (IBM) dr Ana Pešić najavila je u okviru dugogodišnjeg projekta Adria Med, u saradnji sa nadležnim ministarstvima i ribarima, uvođenje nove kategorije ribolovni turizam.

"Adria Med je projekat koji postoji 20-tak godina i uključuje brojne nove aktivnosti. Za ovu godinu su planirane nove, a ono što želimo da sprovedemo zajedno sa našim ribarima i nadležnim ministarstvima jeste uvođenje ribolovnog turizma.

su uživali i vidjeli kako izgleda ribolov, proveli dobro njima", kaže dr Pešić.

Pored toga što je za samog ribara značajno da ima neki novi izvor prihoda, pojačana je turistička ponuda i smanjen ribolovni napor.

Društvo Ekonomija Politika Kultura Sport Zabava Programi

"Odnosno, taj ribar bi možda toga dana bacio tri vremetra mreža ili koliko već može, proveo u ribolovu nekoliko sati, mreža bi bila mnogo duže u moru i imala veći izlov. Međutim, ukoliko se bavite ribolovnim turizmom vi skraćujete vrijeme koje ste u ribolovu, jer je poenta imati ulov samo za svoje goste, tako da se na taj način smanjuje i ribolovni pritisak na naše resurse, a ribar opet možda ima čak i veću ekonomsku dobit", kazala je Pešić.

Dr Ane Pešić je predvodila i crnogorski tim koji je prezentovao dosadašnji rad Instituta za biologiju mora i rad realizovan od strane Biološkog fakulteta iz Podgorice na projektu "RiskMan - Educational Capacity Strengthening for Risk Management of Non-native Aquatic Species in Western Balkans" (Albania, Bosna i Hercegovina i Crna Gora).

Naime, konzorcijum Erasmus+ Projekta "RiskMan - Educational Capacity Strengthening for Risk Management of Non-native Aquatic Species in Western Balkans" (Albania, Bosna i Hercegovina i Crna Gora) koji je finansiran od strane Evropske Komisije u okviru Erasmus+ programa, realizovao je jednu od najznačajnijih interinstitucionalnih posjeta među partnerima.

Kako saopštavaju sa IBM-a, u cilju što kvalitetnije finalizacije projekta, pripreme finalnih izvještaja i diseminacije projektnih rezultata, konzorcijum projekta organizovao je tzv. "RiskMan balkansku turu". Balkanska tura započela je sastancima u Kotoru u periodu od 22. do 23. avgusta 2022 godine.

Partnerima su prezentovani dosadašnji rezultati ostvareni u Crnoj Gori, a koji se odnose na pripremu i akreditaciju tri nova izborna predmeta na magistarskim studijama na Univerzitetu Crne Gore, koji se u najvećoj mjeri odnose na tematiku invazivnih i stranih akvatičnih vrsta. Za projektne partnere je organizovana posjeta uzgajalištima školjki i ribe i specijalizovanom prodajnom centru proizvoda iz sektora ribarstva i marikulture.

Drugi sastanak je organizovan u Tirani (Albanija) gde su projektni partneri posjetili Poljoprivredni fakultet koji je jedan od partnera na projektu.

Balkanska tura nastavljena je u Ohridu (Sjeverna Makedonija) u periodu od 26. do 28. avgusta 2022. godine. Partneri su imali priliku da posjete Hidrobiološki Institut i Nacionalni park Galicica.

U Solunu (od 29.08-01.09.2022), uz prisustvo svih projektnih partnera i zasjedanje Upravnog odbora projekta, realizovan je poslednji dio balkanske ture.

Institut za biologiju mora i Biološki fakulteta iz Podgorice zajednički realizuju ovaj projekat na nacionalnom nivou.

S PONOSOM NOSIMO IME SVOG GRADA! 95,3 i 99,0 MHz

Online Radio Uživo:

RADIO KOTOR

S PONOSOM NOSIMO IME SVOG GRADA!

95,3 i 99,0 MHz

Online Radio Uživo:

Podijeli na:

[✉ radiokotor@t-com.me](#) [📞 032/325-841](#)

Pogledajte još

[Društvo](#) [Ekonomija](#) [Politika](#) [Kultura](#) [Sport](#) [Zabava](#) [Programi](#)

07.09.2022 106

IJZCG - 154 NOVOPOZITIVNA SLUČAJA, U KOTORU 9

Stručnjak IBMK Ilija Ćetković kaže da otpornost i zdravlje mora zavisiti od očuvanosti ekosistema i stepena narušenosti prirodne ravnoteže

Bez domaćih predatora Jadran je podložniji uticaju invazivnih vrsta

Plava kraba, koja zauzima ušća i bočate vode ili mramornice koja potiskuje salpu, primjer su organizama koji šire rasprostranjenost na štetu domaćih vrsta. Sa druge strane, primjer bijele kernje pokazuje kako jedna nova vrsta može imati izuzetan ekonomski efekat jer je cijenjena i poželjna na trpezi

Društvo

Objavljeno: 20.08.2022. 16:46

[Dodaj komentar](#)

Foto: Privatna arhiva

Plava kraba

Autor:

Igor Perić

Objavljeno: **20.08.2022. 16:46**

[Dodaj komentar](#)

Da li će i u kojoj mjeri neka od invazivnih vrsta riba proizvesti negativan uticaj na naš morski ekosistem, zavisi od njegovog trenutnog stanja i očuvanosti. Ovi parametri su od vitalnog značaja za odbranu i minimiziranje efekata koje u našem moru mogu da proizvedu „pridošlice“, kaže za Pobjedu stručnjak Instituta za biologiju mora Ilija Ćetković.

Prema njegovim riječima, ukoliko su vrste koje prirodno čine ekosistem malobrojne, uslijed recimo prelova, ili ukoliko je prirodna ravnoteža poremećena na bilo koji drugi način, to će stranim vrstama dati više prostora za prilagodđavanje. Pojednostavljenio rečeno – ako prelovite domaće

Invazivne i egzotične

Ćetković pojašnjava da se strane, odnosno alohtone vrste u ekologiji dijeli na egzotične i invazivne.

– Prve su one koje nemaju uticaj na ekosistem kojem ne pripadaju, dok ga invazivne imaju – navodi sagovornik.

Istiće da je u Jadranu zabilježeno više invazivnih vrsta riba i rakova. Neke najpoznatije su napuhače (vrste iz porodice Tetraodontidae) i mramornice (vrste roda Siganus).

– Mramornice su vrste koje se hrane algama i predstavljaju kompetitorske vrste za našu domaću salpu.

Mramornice plivaju u jatima i na nekim su djelovima Jadrana već potisnule salpu. Primjer su lesepsijskih migranata koji u Mediteran dolaze kroz vještački napravljen Suecki kanal. Sa druge strane, prostorno rasprostranjenje nekih vrsta iz drugih djelova Mediterana i Atlantika se širi zbog zatopljavanja mora. Kako temperatura morske vode raste, one postepeno uspijevaju proširiti svoj areal, uglavnom ka sjevernim djelovima Mediterana – kaže Ćetković.

Ilija Ćetković

Efekat „plave krabe“

Kao primjer vrste koja zauzima prostor Ćetković navodi izuzetno štetan uticaj plavog raka (*Callinectes sapidus*) koji je naselio čitavo Primorje Crne Gore.

– Uglavnom se nalazi oko ušća rijeka i drugih mjesta gdje se miješaju slatka i slana voda. Najveća brojnost je zabilježena na ušću rijeke Bojane i okolnom području. Zbog svoje velike brojnosti i otpornosti, ovaj rak ima potencijal da jako ugrozi populacije domaćih vrsta rakova i zauzme njihov prostor i resurse hrane. Ono što dodatno pogoršava situaciju je njegov

Društvo

Objavljeno: 20.08.2022. 16:46

[Dodaj komentar](#)

Извештај о усновању тестирању процес

ribolova postaje готово немогућ –
истиче sagovornik.

Sa druge strane, ukazuje da među
pridošlim vrstama ima i onih koje su,
ispostavlja se, od velikog ekonomskog
značaja za ribare.

– Vjerovatno najbolji primjer je bijela
kernja (Epinephelus aeneus), koja je u
Jadranu uspostavila populaciju i česta
je u ulovima ribara. Međutim, za
razliku od većine drugih invazivnih
vrsta, ona je značajna sa aspekta
prodaje kao i sve druge vrste kernji, pa
je njen ulov poželjan – kaže Ćetković.

Lav na vratima

Kada se pomenu invazivne vrste, riba
lav predstavlja jedan od gorućih
problema na nivou Mediterana, jer se
proširila u velikom dijelu Sredozemnog
mora, a odskora je zabilježena i u
Hrvatskoj.

“ Kada se pomenu invazivne vrste –
riba lav predstavlja jedan od gorućih
problema na nivou Mediterana, jer se
proširila u velikom dijelu Sredozemnog
mora, a odskora je zabilježena i u
Hrvatskoj. Situaciju pogoršava činjenica
da su svi potencijalni predatori ribe lav u
Jadranu – prelovjeni

predatora. I sama je predator i predstavlja opasnost za veliki broj domaćih vrsta, dok uz to ima izuzetan potencijal za naseljavanje i razmnožavanje – pojašnjava Ćetković.

Prema njegovim riječima, proces prirodne kontrole ove ribe putem predatora je pod znakom pitanja i realizuje se veliki broj istraživanja širom svijeta na ovu temu.

– Smatra se da su u borbi protiv umnožavanja ribe lav, bitne različite vrste kernji i ajkula, ali čak i hobotnica. Kakav efekat domaće vrste mogu imati na ribu lav još nema dovoljno podataka u Mediteranu – kaže on.

Situaciju, dodaje Ćetković, pogoršava činjenica da su svi potencijalni predatori ribe lav u Jadranu – prelovljeni.

– Brojnost kernji i drugih velikih predatorskih vrsta riba je jako mala zbog intenzivnog izlova kroz jako dugi vremenski interval. Čak je i hobotnica, koja živi samo jednu do dvije godine, dovedena na veoma nisku brojnost. Velika potražnja na tržištu uslovila je nelegalni izlov hobotnice, a najčešći je ronjenje sa ili bez boca. Hobotnica predstavlja laku metu zbog svoje

Bijela kernja; Foto: Privatna arhiva

Spašavanje ravnoteže

Prema riječima sagovornika, njihove kolege biolozi iz Hrvatske su nedavno pustile veliku količinu mlađi hobotnice u more kod Splita, kako bi kasnije genetskim metodama pokušali potvrditi da su te iste jedinke uspjele opstati i postale dio divlje populacije.

– Ovakvi eksperimenti su za pohvalu jer se može doći do značajnih podataka, uz koje se može pomoći ovoj vrsti. Hobotnica je vrsta čiji životni vijek traje do dvije godine, polaže više stotina ili

Društvo

Objavljeno: 20.08.2022. 16:46

[Dodaj komentar](#)

TOKU. Da vi se to realizovati, potrebno

je uvesti efektivnu kontrolu i sprečavanje nelegalnog izlova. Njene jedinke se reprodukuju samo jednom, nakon čega ugibaju, tako da onog momenta kad je ulovite, uskratili ste ekosistem za njeno potomstvo. Česta prirodna hrana hobotnice jesu rakovi i povratak njene brojnosti na prirodan nivo bi sigurno doprinio smanjenju populacije plavog raka – zaključuje Ćetković.

Riba lav (FOTO: R. A. Patzner)

Gradani mogu da pomognu u popisu novih vrsta

Institut za biologiju mora i Prirodno-matematički fakultet trenutno sprovode projekat RiskMan u čijem su fokusu upravo invazivne vrste, njihovo

– Na vebajtovima i Fejsbuk stranici Instituta se mogu naći upitnici o invazivnim vrstama. Putem njih građani mogu prijaviti viđanje neke njima nepoznate vrste vodenog organizma. Projekat se realizuje zajedno sa više od 10 partnera iz zemalja Balkana, Turske i Italije, a finansiran je kroz Erasmus + program Evropske unije – kaže Ćetković.

ILIJA ĆETKOVIC**VIŠE NA WEBU****linker**
SPONSORED LINKS

Prestanite patiti od hemoroida: Ovaj prirodní recept će vam pomoći u 3 dana	Marović: Demokrate, ovo što smo čuli je sve samo ne plan; Adžić: Jedino što od Bećića tražimo je da nas ne moli	DPS: Zajedničkim nastupom Milo Božović i Goran Đurović ozvaničili koaliciju DF - URA u Budvi
---	---	--

SAD i Južna Koreja započeli najveće vojne vježbe u posljednjih nekoliko godina	Bole vas koljena i zglobovi? Ovo pomaže. Dovoljno je 15 dana da...	Tači ostaje u pritvoru, odbijena žalba
--	--	--

PROČITAJ JOŠ...

NATO ponudio pomoći u rasvjetljavanju sajber napada na vladin server	Vojinović: Školski čas trajaće 45 minuta, saslušaćemo zdravstvene vlasti	Zamućenje Morače uzrokovano spiranjem terena u sliv rijeke zbog obilnih
--	--	---

Sastanak partnera projekta RISKMAN u Sarajevu

[INSTITUT ZA BIOLOGIJU MORA / VIJESTI / SASTANAK PARTNERA PROJEKTA RISKMAN U SARAJEVU](#)

17.03.2022

< >

Co-funded by the
Creative Europe Programme
of the European Union

U okviru projekta RISKMAN - „Jačanje obrazovnog kapaciteta za upravljanje rizicima od alohtonih akvatičnih vrsta na Zapadnom Balkanu“ (*Educational Capacity Strengthening for Risk Management of Non-native Aquatic Species in Western Balkans - Erasmus*) u **periodu od 14 - 18 marta tekuće godine** održava se sastanak svih projektnih partnera. Domaćin sastanka je Prirodno-matematički fakultet Univerziteta u Sarajevu, koji je, pored još 12 partnerskih institucija iz Italije, Crne Gore, Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Turske, Grčke i Albanije ravnopravan partner na projektu.

Tokom petodnevног sastanka raspravljaće se o nekima od najznačajnijih ciljeva projekta, od kojih su za Institut za biologiju mora i Prirodno-matematički Fakultet Univerziteta Crne Gore najznačajniji unapređenje i razvijanje nastavnih programa na postdiplomskim studijama Univerziteta Crne Gore, odnosno definisanje i priprema novih nastavnih predmeta koji se posebno odnose na invazivne i/ili unešene strane vrste u sektoru ribarstva i akvakulture.

Razvoj novih kurikuluma na Univerzitetu Crne Gore doprinosi jačanju obrazovnog kapaciteta studenata, širenju i unaprijeđenju znanja iz oblasti akvatičnih ekosistema, a sve u skladu sa nekim od najvažnijih međunarodnih regulativa i konvencija. Posebna pažnja tokom definisanja kurikuluma posvetiće se Vodenoj Direktivi (Water Framework Directive), Morskoj Strategiji (Marine Strategy Framework Directive), kao i važnim međunarodnim konvencijama koje se odnose na spriječavanje širenja invazivnih vrsta (Konvencija o biološkom diverzitetu, Bernska Konvencija – Konvencija o zaštiti evropskih divljih vrsta i njihovih staništa).

Tokom 18 mjeseci trajanja projekta, naučno-stručni tim Instituta za biologiju mora pod rukovodstvom dr **Ane Pešić**, kao i Prirodno-matematičkog fakulteta – Odsjek za biologiju Univerziteta Crne Gore pod rukovodstvom prof. dr **Dragane Milošević**, pripremili su osnov za definisanje novog kurikuluma koji će obuhvatiti proučavanje značaja naučnih istraživanja invazivnih vrsta, praćenje i upravljanje invazivnim akvatičnim vrstama; analize rizika i definicija mjera za spriječavanje širenja invazivnih vrsta, uticanje njihovog uticaja na akvatična staništa i vrste, akvatične ekosisteme i biodiverzitet. Posebne aktivnosti projekta će biti posvećene obuci mladih u cilju njihove kvalifikacije za poslove na problematičnim invazivnim i alohtonim vrstama vodenih ekosistema.

Nakon detaljne analize postojećih podataka o broju, ekologiji i uticaju invazivnih vrsta, a u saradnji sa partnerskim Univerzitetima RISKMAN projekta, definisani su sledeći predmeti:

Predmet: Biologija akvatičnih invazivnih vrsta

Predmet: Uticaji akvatičnih invazivnih vrsta

Predmet: Procjena uticaja i upravljanje akvatičnim invazivnim vrstama

Pilot testiranje uvođenja predloženih predmeta na partnerskim Univerzitetima je u toku, i na osnovu istog će se procjeniti kvalitet predloženih predmeta i njihovih sadržaja, te pripremiti osnova za zvanično uvođenje predmeta u nastavni sistem Univerziteta.

Tokom sastanka će biti analiziran i administrativni i finansijski napredak partnerskih institucija, razmjenjena iskustva na razvoju i pilot testiranju novih kurikuluma, dok će posebna pažnja biti posvećena i sastancima sa korisnicima, odnosno institucijama, udruženjima, organizacijama ili pojedincima koji su na određen način vezani za invazivne vrste ili zaštitu akvatičnih ekosistema.

Broj posjeta : 233

 Ne propustite nijednu važnu vijest, preplatite se na vijesti **Akademski forum**.

KONTAKT

Adresa (Adresa)

Institut za biologiju mora
Dobrota bb.-PFah 69,
85330 Kotor

Telefon (Telefon) +38232334569

Email (Email Address)ibmk@ucg.ac.me

- > Članice
- > Rektorat
- > Javne nabavke
- > Dokumenta
- > Bilteni
- > Konkursi

- > Media
- > Komunikacijski i PR Centar
- > Centralna univerzitetska biblioteka
- > Laboratorija za bentos i zaštitu mora
- > Laboratorija za hemiju mora i okeanografiju
- > Laboratorija za ihtiologiju i morsko ribarstvo
- > Centar za zaštitu biodiverziteta Jadran-Akvarijum Boka
- > Laboratorija za bentos i zaštitu mora
- > Laboratorija za hemiju mora i okeanografiju
- > Laboratorija za ihtiologiju i morsko ribarstvo
- > Laboratorija za razvojno istraživanje i marikulturu
- > Laboratorija za plankton i kvalitet morske vode
- > Časopis Studia Marina

CENTRI

RADIO KOTOR

S PONOSOM NOSIMO IME SVOG GRADA!

95,3 i 99,0 MHz

Online Radio Uživo:

✉ radiokotor@t-com.me

📞 032/325-84-

Društvo Ekonomija Politika Kultura Sport Zabava Program

⌚ 11.04.2022

👁 245

DR PEŠIĆ: RISKMAN IMA ZA CILJ DA UPOZNA JAVNOST SA PROBLEmom STRANIH I INVAZIVNIH VRSTA U VODAMA ZAPADNOG BALKANA

Projekat RiskMan finansiran u okviru Erasmus + programa odnosi se na jačanje kapaciteta u visokom obrazovanju, a sprovodi ga 13 partnera iz Italije, Grčke, Turske, Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Albanije, Sjeverne Makedonije i Crne Gore. To je gostujući u našoj emisiji "Svijet nauke" kazala dr Ana Pešić - viša naučna saradnica u Institutu za biologiju mora.

„Partneri na projektu iz Crne Gore su Institut za biologiju mora i Prirodno matematički fakultet Univerziteta Crne Gore. Jedan od ciljeva ovog projekta je da se šira javnost upozna sa problemom stranih i invazivnih vrsta, kao i da se u obrazovni sistem uvedu predmeti na temu stranih invazivnih vrsta u morskim eko-sistemima. Na početku je analizirana

matematičkog fakultetu u Sarajevu, predstav

„Tokom sastanka studenti su ocjenjivali koliko su zadovoljni time što su vidjeli, koliko su mogli da nauče i kazali su što misle o pripremljenim materijalima. Na osnovu tih rezultata dalje će se razvijati kurikulumi za predmete, dok se ne dođe do finalnog proizvoda koji će biti implementiran i na Prirodno-matematičkom fakultetu u Podgorici. Benefit koji će Institut za biologiju mora imati realizacijom ovog projekta je razvoj modela upravljanja stranim invazivnim vrstama. Veoma je značajna razmjena znanja i podataka, stvaranje zajedničke baze podataka o pojavi tih vrsta u zemljama Zapadnog Balkana. Do sada nije postojao kontinuirani monitoring stranih i invazivnih vrsta, već su se radila sporadična istraživanja. U okviru projekta RiskMan formirana je zajednička baza podataka zemalja Zapadnog Balkana i svi partneri na projektu će ažurirati podatke o invazivnim vrstama u svojim ekosistemima u moru i slatkim vodama. Nakon toga planirana je i priprema zajedničkog naučnog rada sa objedinjavanjem tih podataka, a ujedno je i nabavljena oprema koja će se koristiti za neku vrstu trajnjeg monitoringa“- pojašnjava Pešić.

Laboratorija za ihtiologiju i morsko ribarstvo Instituta za biologiju mora, kako dalje objašnjava, sprovodi kontinuitani monitoring i prikupljanje podataka o biološkim karakteristikama populacija riba i ostalih ekonomski značajnih vrsta za ribarstvo.

„Monitoring sprovodimo od 2017. godine, po standardima koje propisuje Evropska unija i Generalna komisija za ribarstvo Mediterana, za potrebe Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, za Bokokotorski zaliv i otvoreno more crnogorskog dijela primorja. Posmatrači obilaze plovila i prikupljaju podatke, obrađuju uzorce i na kraju se sve to koristi za procjenu stanja tih populacija na regionalnom nivou. Resursi ribarstva predstavljaju djeljive resurse i njima ne može upravljati samo jedna država. Tako se procjena stanja resursa obavlja u Jadranskom moru, u okviru Generalne komisije za ribarstvo Mediterana. Ono što je uočeno je da na području Mediterana riblje populacije koje su pod stalnim pritiskom ribolova pokazuju negativne trendove, odnosno smanjenje biomase tih vrsta kao što su sardela, incun i oslić zato što su predmet pretjeranog ribolova. Takođe, činjenica je da Crna Gora kao država ima nedovoljno razvijenu i zastarjelu ribolovnu flotu i da u ribolovnom pritisku na Jadranu učestvuje sa veoma malim postotkom“- dodaje Pešić.

Na snazi je ističe ona, Plan upravljanja malom plavom ribom u čitavom Jadranu, koji podrazumijeva smanjenje broja plovila, uvođenje ograničenja u količini ulova, smanjen broj ribolovnih dana, određena područja koja se zatvaraju za ribolov, nemogućnost ribolova tokom mrijesta ovih vrsta.

„Crna Gora malo doprinosi ovoj situaciji ali moramo kao i ostale države da doprinosimo očuvanju ovih resursa. Problem invazivnih vrsta je prisutan i neke od njih imaju uticaja na biodiverzitet lokalnog područja, a neke mogu da budu opasne po zdravlje ili da nanesu velike ekomske štete“- navodi Pešić.

Ona je apelovala na sve ribare da, ukoliko uoče neku vrstu riba ili drugih organizama koji su neobični, kontaktiraju Institut za biologiju mora.

„Ribari su ti koji su na “prvoj liniji zaštite”, očuvanja i korištenja resursa mora i kao i ostali korisnici ovog područja, moraju da budu svjesni da svi moramo da damo svoj doprinos očuvanju. Bokokotorski zaliv ima veliki broj ribara ali opet,

S PONOSOM NOSIMO IME SVOG GRADA! 95,3 i 99,0 MHz

Online Radio Uživo:

RADIO KOTOR

S PONOSOM NOSIMO IME SVOG GRADA!

95,3 i 99,0 MHz

Online Radio Uživo:

Podijeli na:

[✉ radiokotor@t-com.me](#) [📞 032/325-841](#)

Pogledajte još

Društvo Ekonomija Politika Kultura Sport Zabava Programi

19.08.2022 56

FERDINANDI: BEBE KOJE SE HRANE MAJČINIM MLJEKOM JAČEG IMUNITETA I U MANJEM RIZIKU OD GOJAZNOSTI IALERGIJA, BENEFITI ZA MAJKE DOJILJE: SMANJEN RIZIK OD RAKA DOJKE I JAJNIKA

Erasmus + projekat RiskMan: Apel ribarima da prijave ulov strane i invazivne vrste

Boka News 13/06/2022 11:18

FEATURED

Institut za biologiju mora Kotor

Institut za biologiju mora i Prirodno-matematički fakultet Univerziteta Crne Gore pozvali su ribare, akvakulturiste i sve ostale osobe koje provode vrijeme na moru, jezerima i rijekama da im pomognu u formiranju baze podataka o nalazima stranih i invazivnih vrsta. Riječ je o segmentu Erasmus + regionalnog projekta „Jačanje obrazovnog kapaciteta za upravljanje rizikom od stranih i invazivnih vodenih vrsta na Zapadnom Balkanu“ (RiskMan).

PRVI NALAZI

Rukovoditeljka projekta dr Ana Pešić kaže za Pobjedu da je zajedno sa klimatskim promjenama, uvođenje stranih, nenativnih i invazivnih vrsta široko prepoznato kao jedna od glavnih prijetnji biodiverzitetu voda i uticaju na dobrobit ljudi.

-Strane i invazivne vrste smatraju se glavnom pokretačkom snagom koja može da naruši socio-ekološke sisteme stvarajući značajne uticaje na dobrobit ljudi. Veliki broj stranih i invazivnih vrsta široko je rasprostranjen u zemljama Balkana, kako morskih tako i slatkovodnih, ali istraživanja pokazuju da postoje praznine i nedostaci u znanju o trenutnom stanju, distribuciji i njihovim uticajima. Zato smo pozvali ribare, akvakulturiste... da nam pomognu jer je njihovo svakodnevno prisustvo na vodi od višestrukog značaja, a najznačajnija je mogućnost njihovog brzog otkrivanja objašnjava Pešić. Ona dodaje da su prva evidentiranja stranih vrsta u našim vodama uglavnom vezana za ulove ribara ili opažanja ljudi koji su u svakodnevnom kontaktu sa morem.

Lav riba – invazivna vrsta

-Mnogo je veća vjerovatnoća da će neko od njih prvi primijetiti novu vrstu, nego da će se ona registrovati direktno naučnim istraživanjem. Razlog za to je mali broj jedinki koje se na početku nalaze u ekosistemu. Zbog ovog i apelujemo na ljude da nam dostave podatke o neobičnim ulovima ili viđanjima kaže Pešić. Problem stranih, odnosno unesenih vrsta, u Jadranskom moru raste iz godine u godinu uslijed povećanja njihove brojnosti u ekosistemu. Takođe, strane vrste domaćima predstavljaju konkureniju za hranu, prostor i druge resurse i tako stvaraju pritisak na njihove populacije – Invazivni vodenici organizmi mogu pričiniti znatne štete prvenstveno sektorima ribarstva i

sapiens) koji nanosi velike štete ribarima uništavajući im ulove i ribolovne arate, i rdečevorozupke (vrste iz porodice Tetraodontidae) koje mogu biti jako opasne po zdravlje ljudi jer sadrže jak otrov. Uz rakove i ribe, u Jadran je dospjelo i mnoštvo drugih organizama. Neke od značajnijih su zelene alge iz roda Caulerpa, tzv. tumor mediterana navodi Pešić.

PUTEVI DOLASKA

Uzroci dolaska stranih vrsta u Jadransko more mogu biti prirodni, najčešće zbog širenja prirodnog rasprostranjenja (pr. ulazak kroz Gibraltarski moreuz iz Atlantskog okeana), zatim uslijed povećanja temperature mora mnoge vrste šire svoje rasprostranjenje, ili prenosom preko drugih organizama. Međutim, kaže Pešić, mnogo češći su oni vezani za ljudsko djelovanje, kao što su balastne vode brodova, akvakultura, akvaristika i slično.

– Jedan od značajnih puteva ulaska stranih i invazivnih vrsta jeste i otvaranje Sueckog kanala, čime je omogućeno da veliki broj vrsta iz Crvenog mora i Indijskog okeana naseli Mediteran, tzv. Lesepsijski migranti. Eventualni opstanak vrste u ekosistemu u kojem se našla zavisi od njenih prirodnih karakteristika i sposobnosti prilagođavanja na uslove nove sredine. Sami ekosistemi imaju i prirodni kapacitet za odbranu od stranih vrsta, koji se ogleda u prisustvu domaćih predatora ili specifičnih uslova životne sredine. Nažalost, zbog pretjeranog izlova, broj jedinki različitih predatorskih vrsta je znatno opao u Jadranskom moru. Ovo značajno doprinosi bržem i lakšem uspostavljanju populacija stranih vrsta ističe Pešić.

/D. Š./

Živi svijet Jadranskog mora

Private group · 1.2K members

Joined

Invite

Discussion

Featured

Rooms

Topics

Members

Events

Media

Files

Ilija Cetkovic shared a post.

Moderator Group expert +1 · August 18 at 11:33 AM · 🌎

...

Pozdrav svima! U prilogu je post Instituta za Biologiju Mora u Kotoru preko kojeg možete prijaviti ulove/viđenja vama nepoznatih ili neobičnih vrsta, pa nam tako pomoći da eventualno zabilježimo i neku novu invazivnu vrstu u Jadranu 😊. Hvala!

[https://www.facebook.com/instituteofmarinebiology/posts/pfbid0PrGHaXwn3vmSURz83S346aQWSeXDLeZhFoYprTYGxeBVnfT6CGi9hZqyaYXtwNel?_cft_\[0\]=AZUoyxGeWBUG78cbMxdpxt7oxiGRQIChWjqAfH1Zj0Pp8Cj8uwjnyASqtB5RD0u6NZrNfd8zwmLnHiBlbT-hbC0JuWOuh-XiovQlpFcF-](https://www.facebook.com/instituteofmarinebiology/posts/pfbid0PrGHaXwn3vmSURz83S346aQWSeXDLeZhFoYprTYGxeBVnfT6CGi9hZqyaYXtwNel?_cft_[0]=AZUoyxGeWBUG78cbMxdpxt7oxiGRQIChWjqAfH1Zj0Pp8Cj8uwjnyASqtB5RD0u6NZrNfd8zwmLnHiBlbT-hbC0JuWOuh-XiovQlpFcF-)

Uj3jKbJ7MZ03wyWbQYL7geYQF9hr81KEQh64wF1xL4xxuowVH3_AE-76DFehAngBnp1g&_tn_=-UK-R

1

Institut za biologiju mora / Institute of Marine Biology

June 7 ·

Institut za biologiju mora sprovodi Erasmus+ RiskMan projekat zajedno sa partnerima iz Turske, Bosne i Hercegovine, Sjeverne Makedonije, Albanije, Hrvatske, Grčke i Italije, a koji je posvećen stranim i invazivnim vrstama.

Potrebna nam je Vaša pomoć u otkrivanju novih nalaza stranih i invazivnih vrsta, kao i podaci o onima već registrovanim u vodama Crne Gore.

Invazivni vodenici mogu pričiniti znatne štete prvenstveno sektorima ribarstva i marikulture, ali i drugim. Njihovo što ranije otkrivanje je od izuzetnog značaja za naknadno praćenje njihovih jedinki, kao i uklanjanje ukoliko je ono izvodljivo.

U prilogu se nalazi elektronski upitnik, preko kojeg nam možete dostaviti informacije o viđanju/ulovu Vama nepoznatih vrsta riba i drugih vodenih organizama.

Upitnik sadrži i slike najčešćih stranih i invazivnih vodenih vrsta na prostoru Balkana. Takođe, dodata je i opcija da podijelite Vaše slike sa nama. U obzir dolaze i slatkvodne vrste, a koje će biti proslijedene kolegama sa Prirodno-matematičkog fakulteta u Podgorici.

Ukoliko imate dodatnih pitanja, možete nas kontaktirati putem FB stranice
<https://www.facebook.com/riskman.erasmus/>

...

UPITNIK: <https://docs.google.com/.../1b5d6Gyk1I2cIZ8cQYri2.../edit...>

20

Like

Comment

Send

Write a comment...

Plavi rak umjesto štetočine izlovom može biti dobit za ugostitelje

Boka News 08/09/2022 9:15

FEATURED

Plavi rak – foto <https://www.scubalife.hr/>

Plavi rak je čest specijalitet i poslastica restorana na obalama zapadnog Atlantika, a kod nas na Jadranu predstavlja invazivnu štetočinu koja je dostigla veliku brojnost. Na ovaj problem ukazuju jedinice Univerziteta Crne Gore – Institut za biologiju mora i Prirodnno-matematički fakultet, koje trenutno realizuju međunarodni projekat RiskMan u čijem fokusu su strane i invazivne vrste u vodenim ekosistemima.

Dr **Ana Pešić**, sa Instituta za biologiju mora, navodi da se plavi rak na području njegovog prirodnog staništa suzbija lovom, ali da se kod nas, praksa njegovog korišćenja u ishrani još uvijek nije odomaćila.

„Korišćenjem ovakvih vrsta kao resursa dobija se dvostruka dobit, i to direktnim smanjenjem njihove brojnosti u našim vodama i kroz smanjenje pritiska na domaće vrste koje su često već u stadijumu prelova. Tako kroz jednostavno biranje jela, svako može direktno doprinijeti očuvanju našeg mora“, objašnjava **Pešić**.

Projekat RiskMan finansira Evropska unija kroz Erasmus + poziv, a uključuje saradnju Univerziteta sa institucijama iz više zemalja, među kojima su zemlje Balkana, Turska i Italija. Fokus ovog projekta je na popisivanju invazivnih vrsta u vodenim ekosistemima i jačanju kapaciteta stručnog kadra po pitanju rješavanja ovog problema.

Dr **Pešić** objašnjava da ekologija prepoznae egzotične i invazivne strane, odnosno alohtone vrste, od kojih samo invazivne imaju uticaj na ekosistem kojem ne pripadaju.

„Problem invazivnih vrsta postaje značajniji iz godine u godinu, a uslijed uticaja klimatskih promjena, velikog inteziteta pomorskog i rječnog saobraćaja, trgovine kućnim ljubimcima i drugim faktorima. U Jadranskom moru je zabilježeno više invazivnih vrsta riba i rakova. Neke najpoznatije jesu napuhače (porodica *Tetraodontidae*), mramornice (vrste roda *Siganus*), plavi rak (*Callinectes sapidus*) i riba truba (*Fistularia commersonii*). Strane vrste u Jadran i Mediteransko more dospijevaju uglavnom iz regionala Crvenog mora, kroz Suecki kanal (lesepsijski migranti) ili iz Atlantskog okeana“, kaže dr **Pešić**.

Za stanje ekosistema našeg mora, smatra ona, kao i svakog drugog, od najvećeg je značaja umanjivanje uticaja invazivnih vrsta i sprečavanje procesa uspostavljanja populacije, zauzimanja prostora i/ili resursa hrane domaćim vrstama.

„Svi trenutni poremećaji u ekosistemu se mogu pozitivno odraziti na uspjeh invazije neke strane vrste. Klasičan primjer zauzimanja resursa jesu ranije spomenute mramornice, koje zauzimaju sličnu ekološku nišu kao i domaća salpa (*Sarpa salpa*) i predstavljaju joj direktnu konkureniju“, navodi dr **Pešić**.

Ranjivost ekosistema Jadrana, smatra ona, povećana je kroz višedecenijsku intenzivnu eksploraciju većih predatorskih vrsta riba, ali i drugih organizama čije jedinke imaju potencijal da određene invazivne vrste koriste u svojoj ishrani.

„Ribe kakve su kernje ili manje pridnene vrste ajkula mogući bi postati prirodan predator vrstama kakav je plavi rak, međutim, njihova niska brojnost se negativno odražava na uspješnost pomenute predacije“, kaže dr Pešić.

U zavisnosti od karakteristika, dodaje, neke strane vrste mogu biti čak i korisne sa određene tačke gledišta.

„Ako se pogleda socio-ekonomski aspekt morskog ribarstva, vrste kakve su mramornice nemaju nikakav značaj već prave štetu potiskivanjem salpe koja se plasira na tržište. Međutim, vrste kakva je takođe invazivna bijela kernja (*Epinephelus aeneus*) su jako cijenjene u ishrani i njihov ulov pozitivno utiče na ekonomsku dobit ribara“, smatra dr **Pešić**.

ONLAJN UPITNIK ZA GRAĐANE: PRIJAVA INVAZIVNIH VRSTA

RiskMan projekat uključuje i razvijanje onlajn upitnika kojim se može prijaviti svaki ulov ili viđenje neke nepoznate vrste.

„Upitnik je dostupan na veb sajtu i stranici Instituta za Biologiju Mora, ali i ostalih partnerskih institucija. Ovim se teži ranom otkriću stranih vrsta koje još uvijek nisu registrovane u našim vodama, ali i bilježenju novih nalaza onih koje to već jesu. Svi zainteresovani građani mogu popuniti upitnik ukoliko naiđu na invazivnu vrstu na bilo koji način, a putem upitnika je moguće dodati i fotografiju jedinke.

Плави рак умјесто штеточине може бити добит за угоститеље

8 септембра, 2022

Плави рак је чест специјалитет и посластица ресторана на обалама западног Атлантика, а код нас на Јадрану представља инвазивну штеточину која је достигла велику бројност. На овај проблем указују јединице Универзитета Црне Горе – Институт за биологију мора и Природно-математички факултет, које тренутно реализују међународни пројекат РискМан у чијем фокусу су стране и инвазивне врсте у воденим екосистемима.

Др Ана Пешић, са Института за биологију мора Универзитета Црне Горе, наводи да се плави рак на подручју његовог природног станишта сузбија ловом, али да се код нас, пракса његовог коришћења у исхрани још увијек није одомаћила.

Институт за биологију мора

– Коришћењем оваквих врста као ресурса добија се двострука добит и то директним смањењем њихове бројности у нашим водама, те кроз смањење притиска на домаће врсте које су често већ у стадијуму прелова. Тако кроз једноставно бирање јела, свако може директно допринијети очувању нашег мора, објашњава Пешић.

Пројекат РискМан (Projekat Erasmus+ RiskMan) финансира Европска унија кроз Ерасмус + позив, а укључује сарадњу Универзитета са институцијама из више земаља, међу којима су земље Балкана, Турска и Италија. Фокус овог пројекта је на пописивању инвазивних врста у воденим екосистемима и јачању капацитета стручног кадра по питању рјешавања овог проблема.

Др Пешић објашњава да еколођа препознаје егзотичне и инвазивне стране, односно, алохтоне врсте, од којих само инвазивне имају утицај на екосистем којем не припадају.

-Проблем инвазивних врста постаје значајнији из године у годину, а услијед утицаја климатских промјена, великог интезитета поморског и речног саобраћаја, трговине кућним љубимцима и другим факторима. У Јадранском мору је забиљежено више инвазивних врста риба и ракова. Неке најпознатије јесу напухаче (породица Tetraodontidae), мраморнице (врсте рода *Siganus*), плави рак (*Callinectes sapidus*) и риба труба (*Fistularia commersonii*) . Стране врсте у Јадран и Медитеранско море доспјевају углавном из региона Црвеног мора, кроз Суецки канал (Isepsijski migranti) или из Атлантског океана, каже др Пешић.

За стање екосистема нашег мора, сматра она, као и сваког другог, од највећег је значаја умањивање утицаја инвазивних врста и спречавање процеса успостављања популације, заузимања простора и/или ресурса хране домаћим врстама.

-Сви тренутни поремећаји у екосистему се могу позитивно одразити на успјех инвазије неке стране врсте. Класичан примјер заузимања ресурса јесу раније споменуте мраморнице, које заузимају сличну еколошку нишу као и домаћа салпа (*Sarpa salpa*) и представљају јој директну конкуренцију, наводи др Пешић.

Рањивост екосистема Јадрана, сматра она, повећана је кроз вишедеценијску интензивну експлоатацију већих предаторских врста риба, али и других организама чије јединке имају потенцијал да одређене инвазивне врсте користе у својој исхрани.

-Рибе какве су керње или мање придонене врсте ајкула могле би постати природан предатор врстама какав је плави рак, међутим, њихова ниска бројност се негативно одражава на успјешност поменуте предације, каже др Пешић.

У зависности од карактеристика, додаје, неке стране врсте могу бити чак и корисне са одређене тачке гледишта.

– Ако се погледа социо-економски аспект морског рибарства, врсте какве су мраморнице немају никакав значај већ праве штету потискивањем салпе која се пласира на тржиште. Међутим, врсте каква је такође инвазивна бијела керња (*Epinephelus aeneus*) су јако цијењене у исхрани и њихов улов позитивно утиче на економску добит рибара, сматра др Пешић.

Онлајн упитник за грађане: Пријава инвазивних врста

РискМан пројекат укључује и развијање онлајн упитника којим се може пријавити сваки улов или виђење неке непознате врсте.

– Упитник је доступан на веб сајту и страници Института за Биологију мора, али и осталих партнерских институција. Овим се тежи раном открићу страних врста које још увијек нису регистроване у нашим водама, али и биљежењу нових налаза оних које то већ јесу. Сви заинтересовани грађани могу попунити упитник уколико нађу на инвазивну врсту на било који начин, а путем упитника је могуће додати и фотографију јединке.

Извор фотографије плавог рака: <https://www.scubalife.hr/2021/03/plavi-rak/>

НАЈНОВИЈЕ ВИЈЕСТИ

Анексом коалиционог споразума Новској листи функција потпредсједника Општине

8 септембра, 2022

ХСФ превазишао очекивања организатора и гостију

8 септембра, 2022

ОО ДПС ХН: Најављено одржавање Скупштине општине

8 септембра, 2022

ПОПУЛАРНИ ЧЛАНЦИ

Гојковићеви пулени заказали меч са Мађарима у четврфиналу

4 септембра, 2022

ХСФ високо позиционирао Херцег Нови на мапи културних догађаја

2 септембра, 2022

Мини фудбал: Румуни најбољи, Подгоричанима 2. и 3. место

5 септембра, 2022

ПОПУЛАРНЕ КАТЕГОРИЈЕ

Друштво	4721
Спорт	1588
Сервис	1090
Култура	934
Економија	593
Политика	509
Туризам	455
Избори	219

О НАМА

Гледајте нас:

Extra TV – CH 12 | m:Box – CH 15 | telemach – CH 25

Слушајте нас:

90,00 MHz | 102,7 MHz

ПРАТИТЕ НАС

© 2022 PTXH - Радио Телевизија Херцег Нови. Сва права заштићена

RADIO KOTOR

S PONOSOM NOSIMO IME SVOG GRADA!

95,3 i 99,0 MHz

Online Radio Uživo:

06.09.2022 239

DR ANA PEŠIĆ: RIBOLOVNI TURIZAM NOVA KATEGORIJA

Viša naučna saradnica u Institutu za biologiju mora (IBM) dr Ana Pešić najavila je u okviru dugogodišnjeg projekta Adria Med, u saradnji sa nadležnim ministarstvima i ribarima, uvođenje nove kategorije ribolovni turizam.

"Adria Med je projekat koji postoji 20-tak godina i uključuje brojne nove aktivnosti. Za ovu godinu su planirane nove, a ono što želimo da sprovedemo zajedno sa našim ribarima i nadležnim ministarstvima jeste uvođenje ribolovnog turizma.

su uživali i vidjeli kako izgleda ribolov, proveli dobro njima", kaže dr Pešić.

Pored toga što je za samog ribara značajno da ima neki novi izvor prihoda, pojačana je turistička ponuda i smanjen ribolovni napor.

Društvo Ekonomija Politika Kultura Sport Zabava Programi

"Odnosno, taj ribar bi možda toga dana bacio tri vremetra mreža ili koliko već može, proveo u ribolovu nekoliko sati, mreža bi bila mnogo duže u moru i imala veći izlov. Međutim, ukoliko se bavite ribolovnim turizmom vi skraćujete vrijeme koje ste u ribolovu, jer je poenta imati ulov samo za svoje goste, tako da se na taj način smanjuje i ribolovni pritisak na naše resurse, a ribar opet možda ima čak i veću ekonomsku dobit", kazala je Pešić.

Dr Ane Pešić je predvodila i crnogorski tim koji je prezentovao dosadašnji rad Instituta za biologiju mora i rad realizovan od strane Biološkog fakulteta iz Podgorice na projektu "RiskMan - Educational Capacity Strengthening for Risk Management of Non-native Aquatic Species in Western Balkans" (Albania, Bosna i Hercegovina i Crna Gora).

Naime, konzorcijum Erasmus+ Projekta "RiskMan - Educational Capacity Strengthening for Risk Management of Non-native Aquatic Species in Western Balkans" (Albania, Bosna i Hercegovina i Crna Gora) koji je finansiran od strane Evropske Komisije u okviru Erasmus+ programa, realizovao je jednu od najznačajnijih interinstitucionalnih posjeta među partnerima.

Kako saopštavaju sa IBM-a, u cilju što kvalitetnije finalizacije projekta, pripreme finalnih izvještaja i diseminacije projektnih rezultata, konzorcijum projekta organizovao je tzv. "RiskMan balkansku turu". Balkanska tura započela je sastancima u Kotoru u periodu od 22. do 23. avgusta 2022 godine.

Partnerima su prezentovani dosadašnji rezultati ostvareni u Crnoj Gori, a koji se odnose na pripremu i akreditaciju tri nova izborna predmeta na magistarskim studijama na Univerzitetu Crne Gore, koji se u najvećoj mjeri odnose na tematiku invazivnih i stranih akvatičnih vrsta. Za projektne partnere je organizovana posjeta uzgajalištima školjki i ribe i specijalizovanom prodajnom centru proizvoda iz sektora ribarstva i marikulture.

Drugi sastanak je organizovan u Tirani (Albanija) gde su projektni partneri posjetili Poljoprivredni fakultet koji je jedan od partnera na projektu.

Balkanska tura nastavljena je u Ohridu (Sjeverna Makedonija) u periodu od 26. do 28. avgusta 2022. godine. Partneri su imali priliku da posjete Hidrobiološki Institut i Nacionalni park Galicica.

U Solunu (od 29.08-01.09.2022), uz prisustvo svih projektnih partnera i zasjedanje Upravnog odbora projekta, realizovan je poslednji dio balkanske ture.

Institut za biologiju mora i Biološki fakulteta iz Podgorice zajednički realizuju ovaj projekat na nacionalnom nivou.

S PONOSOM NOSIMO IME SVOG GRADA! 95,3 i 99,0 MHz

Online Radio Uživo:

RADIO KOTOR

S PONOSOM NOSIMO IME SVOG GRADA!

95,3 i 99,0 MHz

Online Radio Uživo:

Podijeli na:

[✉ radiokotor@t-com.me](#) [📞 032/325-841](#)

Pogledajte još

[Društvo](#) [Ekonomija](#) [Politika](#) [Kultura](#) [Sport](#) [Zabava](#) [Programi](#)

07.09.2022 106

IJZCG - 154 NOVOPOZITIVNA SLUČAJA, U KOTORU 9

Stručnjak IBMK Ilija Ćetković kaže da otpornost i zdravlje mora zavisiti od očuvanosti ekosistema i stepena narušenosti prirodne ravnoteže

Bez domaćih predatora Jadran je podložniji uticaju invazivnih vrsta

Plava kraba, koja zauzima ušća i bočate vode ili mramornice koja potiskuje salpu, primjer su organizama koji šire rasprostranjenost na štetu domaćih vrsta. Sa druge strane, primjer bijele kernje pokazuje kako jedna nova vrsta može imati izuzetan ekonomski efekat jer je cijenjena i poželjna na trpezi

Društvo

Objavljeno: 20.08.2022. 16:46

[Dodaj komentar](#)

Foto: Privatna arhiva

Plava kraba

Autor:

Igor Perić

Objavljeno: **20.08.2022. 16:46**

[Dodaj komentar](#)

Da li će i u kojoj mjeri neka od invazivnih vrsta riba proizvesti negativan uticaj na naš morski ekosistem, zavisi od njegovog trenutnog stanja i očuvanosti. Ovi parametri su od vitalnog značaja za odbranu i minimiziranje efekata koje u našem moru mogu da proizvedu „pridošlice“, kaže za Pobjedu stručnjak Instituta za biologiju mora Ilija Ćetković.

Prema njegovim riječima, ukoliko su vrste koje prirodno čine ekosistem malobrojne, uslijed recimo prelova, ili ukoliko je prirodna ravnoteža poremećena na bilo koji drugi način, to će stranim vrstama dati više prostora za prilagodđavanje. Pojednostavljenio rečeno – ako prelovite domaće

Invazivne i egzotične

Ćetković pojašnjava da se strane, odnosno alohtone vrste u ekologiji dijeli na egzotične i invazivne.

– Prve su one koje nemaju uticaj na ekosistem kojem ne pripadaju, dok ga invazivne imaju – navodi sagovornik.

Istiće da je u Jadranu zabilježeno više invazivnih vrsta riba i rakova. Neke najpoznatije su napuhače (vrste iz porodice Tetraodontidae) i mramornice (vrste roda Siganus).

– Mramornice su vrste koje se hrane algama i predstavljaju kompetitorske vrste za našu domaću salpu.

Mramornice plivaju u jatima i na nekim su djelovima Jadrana već potisnule salpu. Primjer su lesepsijskih migranata koji u Mediteran dolaze kroz vještački napravljen Suecki kanal. Sa druge strane, prostorno rasprostranjenje nekih vrsta iz drugih djelova Mediterana i Atlantika se širi zbog zatopljavanja mora. Kako temperatura morske vode raste, one postepeno uspijevaju proširiti svoj areal, uglavnom ka sjevernim djelovima Mediterana – kaže Ćetković.

Društvo

Objavljeno: 20.08.2022. 16:46

Dodaj komentar

Ilija Ćetković

Efekat „plave krabe“

Kao primjer vrste koja zauzima prostor Ćetković navodi izuzetno štetan uticaj plavog raka (*Callinectes sapidus*) koji je naselio čitavo Primorje Crne Gore.

– Uglavnom se nalazi oko ušća rijeka i drugih mjesta gdje se miješaju slatka i slana voda. Najveća brojnost je zabilježena na ušću rijeke Bojane i okolnom području. Zbog svoje velike brojnosti i otpornosti, ovaj rak ima potencijal da jako ugrozi populacije domaćih vrsta rakova i zauzme njihov prostor i resurse hrane. Ono što dodatno pogoršava situaciju je njegov

Društvo

Objavljeno: 20.08.2022. 16:46

[Dodaj komentar](#)

Извештај о усновању тестирању процес

ribolova postaje готово немогућ –
истиче sagovornik.

Sa druge strane, ukazuje da među
pridošlim vrstama ima i onih koje su,
ispostavlja se, od velikog ekonomskog
značaja za ribare.

– Vjerovatno najbolji primjer je bijela
kernja (Epinephelus aeneus), koja je u
Jadranu uspostavila populaciju i česta
je u ulovima ribara. Međutim, za
razliku od većine drugih invazivnih
vrsta, ona je značajna sa aspekta
prodaje kao i sve druge vrste kernji, pa
je njen ulov poželjan – kaže Ćetković.

Lav na vratima

Kada se pomenu invazivne vrste, riba
lav predstavlja jedan od gorućih
problema na nivou Mediterana, jer se
proširila u velikom dijelu Sredozemnog
mora, a odskora je zabilježena i u
Hrvatskoj.

“ Kada se pomenu invazivne vrste –
riba lav predstavlja jedan od gorućih
problema na nivou Mediterana, jer se
proširila u velikom dijelu Sredozemnog
mora, a odskora je zabilježena i u
Hrvatskoj. Situaciju pogoršava činjenica
da su svi potencijalni predatori ribe lav u
Jadranu – prelovjeni

predatora. I sama je predator i predstavlja opasnost za veliki broj domaćih vrsta, dok uz to ima izuzetan potencijal za naseljavanje i razmnožavanje – pojašnjava Ćetković.

Prema njegovim riječima, proces prirodne kontrole ove ribe putem predatora je pod znakom pitanja i realizuje se veliki broj istraživanja širom svijeta na ovu temu.

– Smatra se da su u borbi protiv umnožavanja ribe lav, bitne različite vrste kernji i ajkula, ali čak i hobotnica. Kakav efekat domaće vrste mogu imati na ribu lav još nema dovoljno podataka u Mediteranu – kaže on.

Situaciju, dodaje Ćetković, pogoršava činjenica da su svi potencijalni predatori ribe lav u Jadranu – prelovljeni.

– Brojnost kernji i drugih velikih predatorskih vrsta riba je jako mala zbog intenzivnog izlova kroz jako dugi vremenski interval. Čak je i hobotnica, koja živi samo jednu do dvije godine, dovedena na veoma nisku brojnost. Velika potražnja na tržištu uslovila je nelegalni izlov hobotnice, a najčešći je ronjenje sa ili bez boca. Hobotnica predstavlja laku metu zbog svoje

Bijela kernja; Foto: Privatna arhiva

Spašavanje ravnoteže

Prema riječima sagovornika, njihove kolege biolozi iz Hrvatske su nedavno pustile veliku količinu mlađi hobotnice u more kod Splita, kako bi kasnije genetskim metodama pokušali potvrditi da su te iste jedinke uspjele opstati i postale dio divlje populacije.

– Ovakvi eksperimenti su za pohvalu jer se može doći do značajnih podataka, uz koje se može pomoći ovoj vrsti. Hobotnica je vrsta čiji životni vijek traje do dvije godine, polaže više stotina ili

Društvo

Objavljeno: 20.08.2022. 16:46

Dodaj komentar

TOKU. Da vi se to realizovati, potrebno

je uvesti efektivnu kontrolu i sprečavanje nelegalnog izlova. Njene jedinke se reprodukuju samo jednom, nakon čega ugibaju, tako da onog momenta kad je ulovite, uskratili ste ekosistem za njeno potomstvo. Česta prirodna hrana hobotnice jesu rakovi i povratak njene brojnosti na prirodan nivo bi sigurno doprinio smanjenju populacije plavog raka – zaključuje Ćetković.

Riba lav (FOTO: R. A. Patzner)

Gradani mogu da pomognu u popisu novih vrsta

Institut za biologiju mora i Prirodno-matematički fakultet trenutno sprovode projekat RiskMan u čijem su fokusu upravo invazivne vrste, njihovo

– Na vebajtovima i Fejsbuk stranici Instituta se mogu naći upitnici o invazivnim vrstama. Putem njih građani mogu prijaviti viđanje neke njima nepoznate vrste vodenog organizma. Projekat se realizuje zajedno sa više od 10 partnera iz zemalja Balkana, Turske i Italije, a finansiran je kroz Erasmus + program Evropske unije – kaže Ćetković.

ILIJA ĆETKOVIC**VIŠE NA WEBU****linker**
SPONSORED LINKS

Prestanite patiti od hemoroida: Ovaj prirodní recept će vam pomoći u 3 dana	Marović: Demokrate, ovo što smo čuli je sve samo ne plan; Adžić: Jedino što od Bećića tražimo je da nas ne moli	DPS: Zajedničkim nastupom Milo Božović i Goran Đurović ozvaničili koaliciju DF - URA u Budvi
---	---	--

SAD i Južna Koreja započeli najveće vojne vježbe u posljednjih nekoliko godina	Bole vas koljena i zglobovi? Ovo pomaže. Dovoljno je 15 dana da...	Tači ostaje u pritvoru, odbijena žalba
--	--	--

PROČITAJ JOŠ...

NATO ponudio pomoći u rasvjetljavanju sajber napada na vladin server	Vojinović: Školski čas trajaće 45 minuta, saslušaćemo zdravstvene vlasti	Zamućenje Morače uzrokovano spiranjem terena u sliv rijeke zbog obilnih
--	--	---

CRVENDAĆ

broj 3
jul 2022

Časopis za ljubiteljke i ljubitelje ptica i prirode

Tema broja

**Plutajući dom za
kljunove
i krila**

Lice sa naslovnice
**Planinska
kukumavka**

Nemili **osvajači**
našeg mora

Foto-reportaža:
**Nevidljivi
ogrtač jednog
fotografa**

Čudesna
Kostarika

Sadržaj

7 Riječ urednice
8 Umjesto uvodice: Luis Kosta

ZANIMLJIVOSTI O PTICAMA

10 Bubo Night – zov sove te u sumrak zove

16 Snježni vrabac – ptica planina i visina

24 Plutajući dom za kijunove i krila

PRIJETNJE PO PTICE

30 (Kri)lov u Crnoj Gori: sport ili bahatost?

38 Bila jednom jedna šuma... i nestala za dan!

4 | CRVENDAĆ

INVAZIVNE VRSTE U CRNOJ GORI

100

Nemili osvajači našeg mora

KOMŠIJE KOJE NE POZNAJEMO

106

Leptiri

76 Ulcinjska solana: proizvod ljubavi, mora i sunca
UPOZNAJ PTICU SA NASLOVNICE

CRNOM GOROM

112

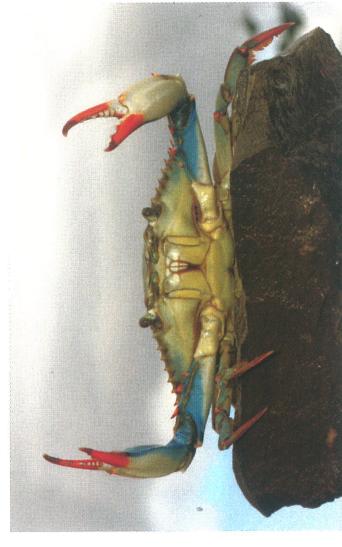
Veseli žamor Visitora

IZ NAŠE PERSPEKTIVE: ZAŠTICENA PODRUČJA
U SVIJETU

120

Čudesna Kostarika

SPOJ PRIRODE I TURIZMA

70

Posmatranje ptica – prilika za razvoj eko-turizma u Crnoj Gori

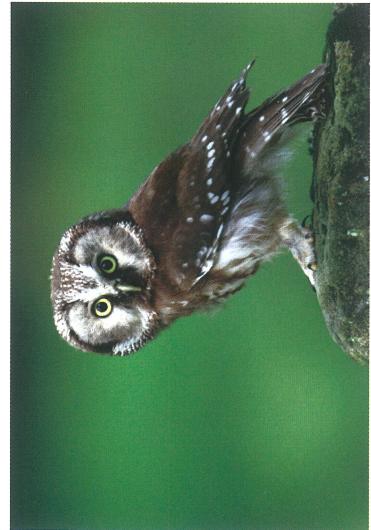
44 Prokletstvo pelikana na Skadarskom jezeru

KAKO POMOĆI PTICAMA

52 Pronašli ste ptlicu... Šta sad?

UPOZNAJ PTICU SA NASLOVNICE

58 Planinska kukumavka

KRUPNI KORACI ZA KRUPNE SISARE

64 Kamer-a-zamke u službi prirode

FOTO-REPORTAŽA

82

Nevidljivi ogtač jednog fotografa

RAZGOVORI

92 Ekološka komunikacija – podijelimo znanje na pravi način

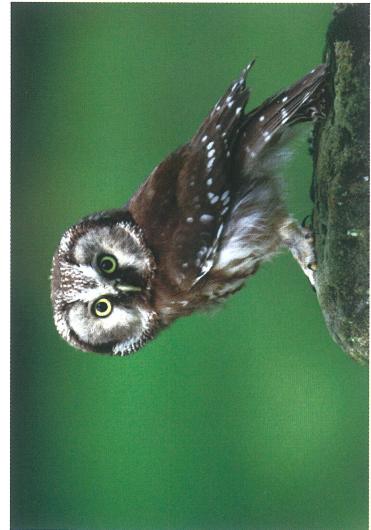
44 Prokletstvo pelikana na Skadarskom jezeru

KAKO POMOĆI PTICAMA

52 Pronašli ste ptlicu... Šta sad?

UPOZNAJ PTICU SA NASLOVNICE

58 Planinska kukumavka

KRUPNI KORACI ZA KRUPNE SISARE

64 Kamer-a-zamke u službi prirode

NEMILI OSVAJACI NAŠEG MORA

Pripremio:

Ilija Ćetković,
Institut za biologiju mora

Prirodna staništa većine ovih vrsta uglavnom su putem prenesu se i jaja, larve ili drugi oblici života, koji kod nekih vrsta mogu biti veoma oporni na različite uticaje. Iz njih se kasnije uspostavi početna populacija jedinki invazivne vrste, koja, ukoliko se prilagodi novoj sredini, počinje da se razmnožava i širi, a sve na štetu prirodnih stanovnika te oblasti.

Do sada je na području crnogorskog dijela Jadrana registrovano više vrsta algi, sundera, školjki i drugih nižih organizama koji nisu nativne vrste. Tokom istraživanja ribarstva i putem prijave neuobičajenih ulova od strane ribara, забиљежено је седам novih vrsta riba i dvije nove vrste rakova na našem primorju.

Prirodna staništa većine ovih vrsta uglavnom su u Indijskom ili Atlantskom oceanu, a dospjele su u Mediteran, pa tako i u Jadransko more, kroz Suecki kanal ili Gibraltarski moreuz. U zavisnosti od grupe, neke su dospjele samostalno, šireći svoj areal usled zaplavljanja mora; takve su, na primjer, ribe. Sa druge strane, manje pokretne organizme, kakvi su rakoškoljke, ili potpuno sesilne, kao alge, donio je čovjek. To se najčešće dešava kada balastne vode velikih brodova, koje pomazuju u održavanju stabilnosti broda tokom putovanja, a koje bivaju uzete u nekom udaljenom regionu svijeta, budu prosute u Jadranu more ili neki drugi dio Mediterana. Ovim

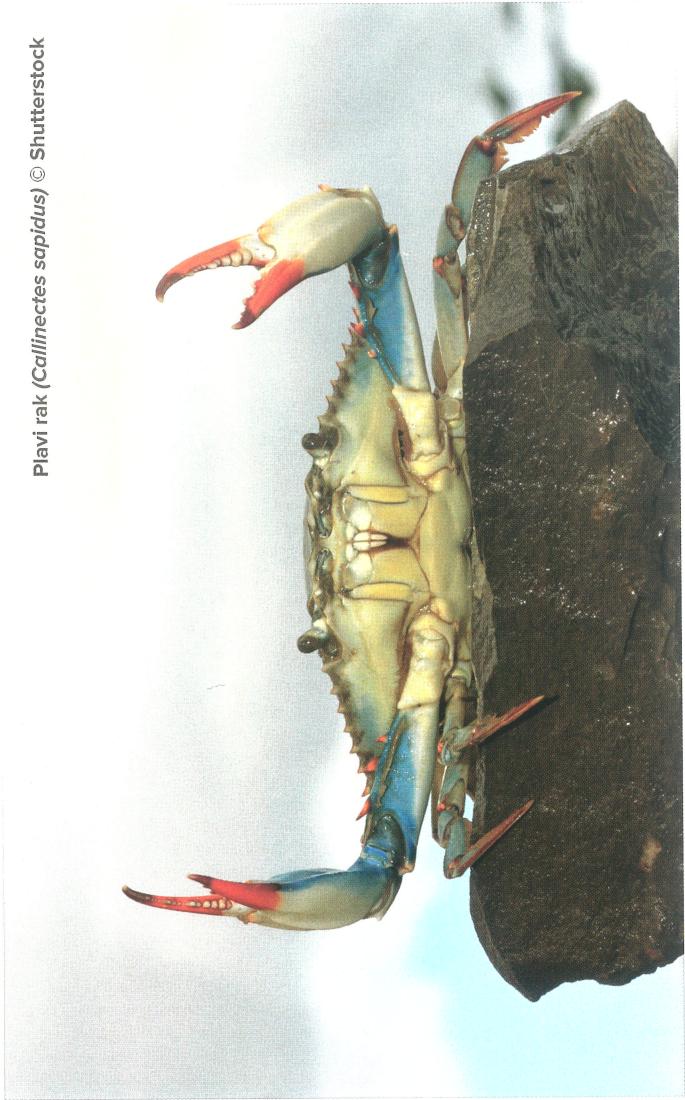
Afrički kostorog (*Stephanolepis diaspros*) © Shutterstock

Strane, odnosno alohtone vrste, predstavljaju jedan od najznačajnijih problema današnjice u očuvanju prirodnog sklađa u ekosistemima. Mogu se podjeliti na dvije grupe: egzotične i invazivne vrste, lako nijedna od te dvije grupe ne pripada ekosistemu u koj je dospjela, razliku se uočava kroz uticaj na njega. Egzotične vrste su one čije prisustvo ne raščava ekosistem u kojem se nalaze, dok invazivne imaju direktni štetni uticaj. Invazivne vrste mogu negativno uticati na ekosistem kroz poremećaje u lancima ishrane, izmjenu tipova staništa, zauzimanje prostora i hraničnih resursa nativnim vrstama i na druge načine. One dospiju u strani ekosistem putem različitih vektora unosa i na taj način prošire svoj prirodnji areal rasprostranjenja.

Jadransko more spada u umjereno topla mora i, šire gledajući, samo je jedan od zaliiva cijelokupnog Mediteranskog mora. Kao i svi drugi dijelovi Mediterana, i naše more je pod uticajem bioloških invazija stranih vrsta tokom posljednjih decenija. Tako je u istraživanjima širom crnogorskog primorja zabilježen znatan broj invazivnih vrsta, koji s godinama i dalje raste. Invazivne vrste Jadranskog mora pripadaju različitim grupama organizama. Tako imamo predstavnike algi, od kojih su najpoznatije one iz roda Caulerpa, a tu su i predstavnici različitih grupa beskičmenjaka, i to sunderi (pr. *Paraleucilla magna*), školjke (pr. *Pinctada imbricata*) i rakovi, te nekoliko vrsta riba.

Napuhaća (*Lagocephalus sceleratus*) © Shutterstock

Poznate invazivne vrste riba jesu i one iz reda *Tetraodontiformes*, koje se nazivaju još i napuhače ili četvorozupke. U Jadransku su zabilježene dvije vrste, i to *Lagocephalus sceleratus* i *Sphoeroides pacifystaster*. Ove ribe i njihovi srodnici poznate su po otrovu tetradotoksinu, koji je jač neurotoksin i smrtonosan je za ljudе, a otkrili su ga japanski naučnici. Neke vrste napuhača se koriste i u ishrani, pri čemu su razvijene posebne procedure pripreme njihovog mesa. Ukoliko je spremljeno na pogrešan način, obrok je fatalan po ljudе. Napuhače su karakteristične za topla mora, pa je u Mediteranu rijekova najveća koncentracija na obalama Afrike, gdje često pričinjavaju i znatnu štetu lokalnom ribarstvu. Preostale četiri invazivne vrste riba na našem primjeru su truba (*Fistularia commersonii*), tamna mramornica (*Siganus luridus*), plavi trikač (*Caranx cryos*) i afrički kostorog (*Stephanolepis diaspros*). Kao i prethodne riblje vrste, sve su prešle temperaturnu barjeru i uspijele naseliti Mediteran ulazeći kroz Suecki kanal ili Gibraltarski moreuz.

Uz nove, invazivne vrste, uslijed globalnog zagrijavanja, i neki prirodni stanovnici Jadrana danas se češće mogu naći znatno sjevernije nego što je to nekad bio slučaj.

Među ribama, jedna od poznatijih invazivnih vrsta jeste carska iglica (*Tylosurus acutus imperialis*), čije je prirodno stanište istočni Atlantik. Ova vrsta izgledom podseća na nativnu vrstu iglice (*Belone belone*), ali može dostići znatno veću dužinu. Prvi put je ulovljena u akvatorijuju Budve, 2011. godine, a zatim su još nekoliko puta ribari našli u nju. Uslijed globalnog zagrijavanja, carska iglica je proširila svoje prirodno rasprostranjenje na druge djelove svjetlog mora, uključujući i Jadransko more.

crnogorske obale, pogotovo u oblastima sa boćatom vodom. Najpogodenije je područje ušća rijeke Bojane, gdje se ovaj rak lovi u velikim količinama. Njegov nemali uticaj na lokalni ekosistem mora i zanjega vezano ribarstvo ogleda se u znacajnoj štetiji na ribolovnim alatima, uništavanju ulova, uništavanju zajednica škoički kojima se hrani i drugom. Ova vrsta je cijenjena u ljudskoj ishrani u oblastima svog prirodnog rasprostranjenja, pa je potrebno komercijalizovati ulov kao mjeru borbe protiv njenog uticaja.

Sa druge strane, braon kožica je manje brojna, a ipak se plasira na tržiste jer izgledom podseća na nativne vrste kožica i gambora. Institut za biologiju mora je realizovao različite projekte u cilju prikupljanja podataka o invazivnim vrstama, te pokretao više inicijativa i učestvovao u onima koje su težile da obezbijede plasiranje invazivnih vrsta na lokalno tržiste. Trenutno se sprovodi projekat RiskMan, podržan od strane Evropske unije, a zajedno sa partnerima iz Turske, Italije i nekoliko balkanskih zemalja, sa ciljem da se stanovništvo edukuje o problemima sa invazivnim vrstama, da se uvedu novi predmeti za studente biologije iz ove oblasti i dr. Mjere borbe protiv unosa stranih vrsta u morske ekosisteme vrlo su ograničene. Često se sve svodi na što raniju detekciju njihovih jedinki kako bi se obezbijedio odgovarajuće pracenje i najbolja moguća reakcija. Za optimalnu reakciju, biložima je potrebna pomoć gradana u blizini otkrivanju novih invazivnih vrsta, čime zajedno direktno doprinosimo očuvanju Jadranskog mora onakvim kakvog jeste.

Institut za biologiju mora i PMF učestvuju u regionalnom projektu RiskMan

NAJPOZNATIJE INVAZIVNE VRSTE U NAŠIM VODAMA: Plavi raki i četvorozupka

Ribari da prijave ulov strane i invazivne vrste

PODGORICA – Institut za biologiju mora i Prirodno-matematički fakultet Univerziteta Crne Gore pozvali su ribare, akvakulturiste i sve ostale osobe koje provode vrijeme na moru, jer imajući u formiranju baze podataka o nalazima stranih i invazivnih vrsta.

Riječ je o segmentu Erasmus + regionalnog projekta „Jačanje obrazovnog kapaciteta za upravljanje rizikom od stranih i invazivnih vodenih vrsta na Zapadnom Balkanu“ (RiskMan).

PRVI NALAZI

Rukovoditeljka projekta dr Ana Pešić kaže za Pobjedu da je zajedno sa klimatskim promjenama, uvođenje stranih, nenativnih i invazivnih vrsta široko prepoznato kao jedna od glavnih prijetnji biodiverzitetu voda i uticaju na dobrobit ljudi.

– Strane i invazivne vrste smatraju se glavnom pokretačkom snagom koja može da naruši socio-ekološke sisteme stvarajući značajne uticaje na dobrobit ljudi. Veliki broj stranih i invazivnih vrsta široko je

rasprostranjen u zemljama Balkana, kako morskih tako i slatkovodnih, ali istraživanja pokazuju da postoje praznine i nedostaci u znanju o trenutnom stanju, distribuciji i njihovim uticajima. Zato smo pozvali ribare, akvakulturište... da nam pomognu jer je njihovo svakodnevno prisustvo na vodi od višestrukog značaja, a najznačajnija je mogućnost njihovog brzog otkrivanja – objašnjava Pešić.

Ona dodaje da su prva evidentiranja stranih vrsta u našim vodama uglavnom vezana za ulove ribara ili opažanja ljudi koji su u svakodnevnom kontaktu sa morem. Mnogo je veća vjerovatnoća da će neko od njih prvi primijetiti novu vrstu, nego da će se registrovati direktno naučnim istraživanjem – kaže rukovoditeljka projekta dr Ana Pešić

unesenih vrsta, u Jadranskom moru raste iz godine u godinu uslijed povećanja njihove brojnosti u ekosistemu. Tačke, strane vrste domaćima predstavljaju konkurenčiju za hranu, prostor i druge resurse i tako stvaraju pritisak na njihove populacije.

– Mnogo je veća vjerovatnoća da će neko od njih prvi primijetiti novu vrstu, nego da će se ona registrovati direktno na učnim istraživanjem. Razlog za to je mali broj jedinki koje se na početku nalaze u ekosistemu. Zbog ovog i apelujemo na lude da nam dostave podatke o neobičnim ulovima ili viđanjima – kaže Pešić.

Problem stranih, odnosno

nanosi velike štete ribarima uništavajući im ulove i ribolovne alate, i ribe četvorozupke (vrste iz porodice *Tetraodontidae*) koje mogu biti jako opasne po zdravlje ljudi jer sadrže jak otrov. Uz rakove i ribe, u Jadranskom moru je ovo izvodljivo. Ali nijesu sve strane vrste i invazivne. Invazivne su one koje su štetne po ekosistemima u kojima su dospjele, a one koje to nijesu, nazivaju se egzotičnim. Neke od najčešćih invazivnih vrsta u Jadranskom moru jesu plavi raki (*Callinectes sapidus*) koji

Dr Ana Pešić

– Jedan od značajnih puteva ulaska stranih i invazivnih vrsta jeste i otvaranje Sueckog kanala, čime je omogućeno da veliki broj vrsta iz Crvenog mora i Indijskog okeana naseli Mediteran, tzv. Lesepijski migranti. Eventualni opstanak vrste u ekosistemu u kojem se našla zavisi od njihovih prirodnih karakteristika i sposobnosti prilagođavanja na uslove nove sredine. Sami ekosistemi imaju i prirodni kapacitet za odbranu od stranih vrsta, koji se ogleda u prisustvu domaćih predstava ili specifičnih uslova životne sredine. Nažalost, zbog preteranog izlova, broj jedinki različitih predatorskih vrsta je znatno opao u Jadranskom moru. Ovo značajno doprinosi bržem i lakšem uspostavljanju populacija stranih vrsta – ističe Pešić.

tarski moreuz iz Atlantskog okeana), zatim uslijed povećanja temperature mora mnoge vrste šire svoje rasprostranjevanje, ili prenosom preko drugih organizama. Međutim, kaže Pešić, mnogo češće su oni vezani za ljudsko djelovanje, kao što su balastne vode brodova, akvakultura, akvaristika i slično.

– Jedan od značajnih puteva ulaska stranih i invazivnih vrsta jeste i otvaranje Sueckog kanala, čime je omogućeno da veliki broj vrsta iz Crvenog mora i Indijskog okeana naseli Mediteran, tzv. Lesepijski migranti. Eventualni opstanak vrste u ekosistemu u kojem se našla zavisi od njihovih prirodnih karakteristika i sposobnosti prilagođavanja na uslove nove sredine. Sami ekosistemi imaju i prirodni kapacitet za odbranu od stranih vrsta, koji se ogleda u prisustvu domaćih predstava ili specifičnih uslova životne sredine. Nažalost, zbog preteranog izlova, broj jedinki različitih predatorskih vrsta je znatno opao u Jadranskom moru. Ovo značajno doprinosi bržem i lakšem uspostavljanju populacija stranih vrsta – ističe Pešić.

D.Š.

TIVAT: NVU Maškarada i Porto uručili donaciju Domu zdravlja

Trudnice mogu na pregled u svom gradu

TIVAT – Dom zdravlja dobio je aparat za kompletну elektroterapiju, ultrazvuk i kombinovanu terapiju za potrebe fizikalne terapije i CTG. Riječ je o donaciji NVU Maškarada i Tivatskih slikara, kao i kompanije Adriatik marinas. Vrijednije više od 6.000 eura. Uručenjem donacije završen je projekat „Maska – inspiracija tivatskih slikara“. Aparat za kompletну elektroterapiju, ultrazvuk i kombinovanu terapiju za fizikal-

nu terapiju donirala je NVU Maškarada (3.100 eura), a kompanija Adriatik marinas je donirala CTG aparat (od 3.206 eura).

Na donaciji je zahvalila direktorica Doma zdravlja **Danica Stevoić**. Ginekološkinja dr **Julija Samardžić** je naglasila da uz novi CTG aparat trudnice koje žive u Tivtu neće morati da idu u bolnice okolnih opština, kako bi obavile obavezne kontrole u poodmakloj trudnoći.

C.G.

HERCEG NOVI: Ugovorena sanacija kolektora

HERCEG NOVI – Tokom sezone biće primijenjeno privremeno rješenje da se eliminira neprijatni miris u Bijeloj koji nastaju uslijed kvarova na kolektoru, a na jesen će problem biti zauvijek riješen – saopštilo je za RTHN v. d. direktora Društva za izgradnju vodovodne i kanalizacione infrastrukture **Milan Zarić**.

Dionica oštećenog kolektora kod hotela „Delfin“ nije sanirana i pored urgiranja nadležnih. Situacija je komplikovana jer nijesmo imali dovoljan broj izvođača sposobnih za taj komplikovan posao. Prije dva mjeseca prihvatali smo ponudu firme „Briv konstruktor“. Postupak je trajao duže zbog projekta. Riječ je o iskopu na dubini od šest metara, gdje prodire morska

U Bijeloj neće biti neprijatnih mirisa

ODAHNUĆE GRAĐANI I TURISTI: Kolektor u Bijeloj

voda. Pronađeno je rješenje da se odradi podzemni bajpas, šaht će se hermetički zatvoriti da više ne bude neprijatnih mi-

risa – naveo je Zarić. Do kraja septembra izvođač bi trebalo da počne kompletну sanaciju dijela kolektora u Bijeloj.

Zarić podsjeća da je prethodno na teren izšao sudski vještak, jer namjeravaju da tuže turskog izvođača „Celtikcoglu“, koji je nesavjesno i nestručno izveo i rade i naknadnu sanaciju, pa se problem stalno ponavlja.

– „Celtikcoglu“ je napravio problem na dijelu kolektora u Bijeloj, koji postoji već dvije godine. Kolektor su radili podizvođači, što je tadašnji nadzor njemačka firma „Dalem“ prihvatala. Vještaci su u završnoj fazi utvrđivanja stete na kolektoru. Tražimo od kompanije „Celtikcoglu“ da nadoknadi stetu. Građanima Bijele ne možemo nadoknadići sve što su pretrpjeli. Urađićemo sve da se ovako nešto više ne dogodi – uvjerava Zarić.

Vrijednost radova da se sanira taj dio kolektora u Bijeloj iznosi oko 60.000 eura, a bajpas nekoliko hiljada.

C.G.

Upitnik

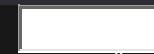
Pored Univerziteta Crne

Gore na projektu RiskMan učestvuje još 12 partnera, uglavnom iz zemalja regiona Balkana, ali i Turske, Grčke i Italije. U okviru projekta je kreiran onlajn upitnik (<https://docs.google.com/forms/d/lb5d6GyK1l2cZ8cQYi2H5mHO2yQh7uElNa5RIE5Y/edit?chromeless=1&fbclid=IwAROsd1OpZ3zNzPpyLOU0maHuWmfF63TNUo5o4ycolu2a62ZwlvoBwjCkTA>) putem koga se prikupljaju podaci o novim vrstama u ovom regionu.

Ana Pešić kaže da je jednostavan za popunjavanje, sadrži i slike određenih stranih i invazivnih vodenih vrsta koje su pronađene na prostoru Balkana. Postoji i opcija da se podjeli slika.

– U obzir dolaze i slatkovodne vrste, a koje će biti proslijeđene kolegama sa Prirodno-matematičkog fakulteta – kaže Pešić.

- [+382 \(33\) 452-024](#)
- [Radio](#)
- [TV](#)
- [RTB](#)
- [Marketing](#)
- [Kontakt](#)

TRAŽI

RTV Budva.me

Portal Radio Televizija Budva

- [NASLOVNA](#)
- [DRUŠTVO](#)
- [EKONOMIJA](#)
- [POLITIKA](#)
- [KULTURA](#)
- [SPORT](#)
- [ZABAVA](#)
- [TURIZAM](#)

DRUŠTVO

09-09-2022

Plavi rak umjesto štetočine izlovom može biti dobit za ugostitelje

Plavi rak je čest specijalitet i poslastica restorana na obalama zapadnog Atlantika, a kod nas na Jadranu predstavlja invazivnu štetočinu koja je dospjela veliku brojnost. Na ovaj problem ukazuju jedinice Univerziteta Crne Gore – Institut za biologiju mora i Prirodno-matematički fakultet, koje trenutno realizuju međunarodni projekat RiskMan u čijem fokusu su strane i invazivne vrste u vodenim ekosistemima.

Plavi rak – foto <https://www.scubalife.hr/>

Dr Ana Pešić, sa Instituta za biologiju mora, navodi da se plavi rak na području njegovog prirodnog staništa suzbija lovom, ali da se kod nas, praksa njegovog korišćenja u ishrani još uvijek nije odomaćila.

„Korišćenjem ovakvih vrsta kao resursa dobija se dvostruka dobit, i to direktnim smanjenjem njihove brojnosti u našim vodama i kroz smanjenje pritiska na domaće vrste koje su često već u stadijumu prelova. Tako kroz jednostavno biranje jela, svako može direktno doprinijeti očuvanju našeg mora“, objašnjava Pešić.

Projekat RiskMan finansira Evropska unija kroz Erasmus + poziv, a uključuje saradnju Univerziteta sa institucijama iz više zemalja, među kojima su zemlje Balkana, Turska i Italija. Fokus ovog projekta je na popisivanju invazivnih vrsta u vodenim ekosistemima i jačanju kapaciteta stručnog kadra po pitanju rješavanja ovog problema.

Dr Pešić objašnjava da ekologija prepoznaje egzotične i invazivne strane, odnosno alohtone vrste, od kojih samo invazivne imaju uticaj na ekosistem kojem ne pripadaju.

“Problem invazivnih vrsta postaje značajniji iz godine u godinu, a uslijed uticaja klimatskih promjena, velikog inteziteta pomorskog i rječnog saobraćaja, trgovine kućnim ljubimcima i drugim faktorima. U Jadranskom moru je zabilježeno više invazivnih vrsta riba i rakova. Neke najpoznatije jesu napuhače (porodica Tetraodontidae), mramornice (vrste roda *Siganus*), plavi rak (*Callinectes sapidus*) i riba truba (*Fistularia commersonii*). Strane vrste u Jadran i Mediteransko more dospijevaju uglavnom iz regiona Crvenog mora, kroz Suecki kanal (lesepsijski migranti) ili iz Atlantskog okeana“, kaže dr Pešić.

Za stanje ekosistema našeg mora, smatra ona, kao i svakog drugog, od najvećeg je značaja umanjivanje uticaja invazivnih vrsta i sprečavanje procesa uspostavljanja populacije, zauzimanja prostora i/ili resursa hrane domaćim vrstama.

„Svi trenutni poremećaji u ekosistemu se mogu pozitivno odraziti na uspjeh invazije neke strane vrste. Klasičan primjer

zauzimanja resursa jesu ranije spomenute mramornice, koje zauzimaju sličnu ekološku nišu kao i domaća salpa (Sarpa salpa) i predstavljaju joj direktnu konkurenčiju“, navodi dr Pešić.

Ranjivost ekosistema Jadrana, smatra ona, povećana je kroz višedecenijsku intenzivnu eksploataciju većih predatorskih vrsta riba, ali i drugih organizama čije jedinke imaju potencijal da određene invazivne vrste koriste u svojoj ishrani.

„Ribe kakve su kernje ili manje pridnene vrste ajkula mogle bi postati prirodan predator vrstama kakav je plavi rak, međutim, njihova niska brojnost se negativno odražava na uspješnost pomenute predacije“, kaže dr Pešić.

U zavisnosti od karakteristika, dodaje, neke strane vrste mogu biti čak i korisne sa određene tačke gledišta.

„Ako se pogleda socio-ekonomski aspekt morskog ribarstva, vrste kakve su mramornice nemaju nikakav značaj već prave štetu potiskivanjem salpe koja se plasira na tržište. Međutim, vrste kakva je takođe invazivna bijela kernja (*Epinephelus aeneus*) su jako cijenjene u ishrani i njihov ulov pozitivno utiče na ekonomsku dobit ribara“, smatra dr Pešić.

RiskMan projekat uključuje i razvijanje onlajn upitnika kojim se može prijaviti svaki ulov ili viđenje neke nepoznate vrste.

„Upitnik je dostupan na veb sajtu i stranici Instituta za Biologiju Mora, ali i ostalih partnerskih institucija. Ovim se teži ranom otkriću stranih vrsta koje još uvijek nisu registrovane u našim vodama, ali i bilježenju novih nalaza onih koje to već jesu. Svi zainteresovani građani mogu popuniti upitnik ukoliko najdu na invazivnu vrstu na bilo koji način, a putem upitnika je moguće dodati i fotografiju jedinke.

izvor: Bokanews

Predstavljena 24 Erasmus + projekta na Univerzitetu Crne Gore i mogućnosti zajedničkog djelovanja

[/ REKTORAT /VIJESTI /PREDSTAVLJENA 24 ERASMUS + PROJEKTA NA UNIVERZITETU CRNE GORE I MOGUĆNOSTI ZAJEDNIČKOG DJELOVANJA](#)

25.11.2021

[f](#) [t](#) [g](#) [in](#) [y](#) [e](#)

Trenutno aktivna 24 Erasmus + projekta na Univerzitetu Crne Gore predstavili su rukovodici projekata sa fakulteta UCG, na sastanku održanom u Rektoratu Univerziteta Crne Gore, sa ciljem razmjene iskustava, uvezivanjem kompatibilnih projekata i efikasne mobilizacije postojećih resursa.

Na otvaranju prezentacija, prorektor za internacionalizaciju prof. dr **Sanja Peković** kazala je da univerziteti danas imaju izmijenjenu ulogu u odnosu na tradicionalnu.

"Promjena paradigme nauke dovela je do toga da je univerzitsko obrazovanje prešlo u instrumentalno i praktično upotrebljivo za rješavanje nagomilanih problema u društvu i ekonomiji", kazala je prorektorica **Peković**. Danas, dodala je, univerziteti predstavljaju pokretačku snagu kako na polju obrazovanja tako i na polju inovacija, a upotreba stičenog znanja je referentna tačka za studente i za profesore.

"Univerzitet Crne Gore posluje u skladu sa modernim trendovima i teži otvorenosti ka EU i međunarodnim istraživačkim i inovacionim tržištima, omogućavajući studentima profesionalni, a profesorima naučni razvoj. Okretanje ka internacionalizaciji, evropskim i međunarodnim standardima, i usvajanje pozitivnih praksi drugih visokoškolskih ustanova, UCG je pretočio u Strategiju razvoja 2019-2024 i najnoviju Strategiju internacionalizacije UCG za period 2021 - 2026, čiji zajednički imenilac jeste jačanje i razvoj profila UCG, a time i povećanje međunarodne vidljivosti i prepoznatljivosti Univerziteta Crne Gore, a krajnji rezultat jeste obezbjeđivanje visokokvalitetnog obrazovanja, kao i naučnih i umjetničkih dostignuća Univerziteta utemeljenih na društvenim i ekonomskim potrebama Crne Gore, i šire", kazala je prorektorica **Peković**.

Rukovodaci 24 Erasmus + projekata su predstavili realizovane aktivnosti i konkretnе rezultate koji su proizašli iz projekata na dobrobit, ne samo fakulteta, već i lokalnih zajednica i crnogorskog društva, predstavljajući i iskustva iz saradnje sa međunarodnim partnerima.

Takođe, ukazano je na nove ideje i potencijalno pokretanje novih projekata kroz uvezivanje više organizacionih jedinica, sa iskustvima u različitim oblastima.

Cilj današnjeg okupljanja bio je osnaživanje interdisciplinarnog pristupa rješavanju izazova sa kojima se susreće visokoškolske ustanove i obrazovani sistem, a u cilju osnaživanja uloge univerziteta kao vodeće nacionalne naučnoistraživačke institucije i pozicioniranja u centru održivog i socio-kulturnog razvoja u zemlji, i šire.

FOTO ALBUM

Prezentacije rukovodilaca predstavljenih projekata dostupne su na linkovima:

1. MLEUIM – Jean Monnet Module in Law of the EU Internal Market - Pravni fakultet
2. CEP - Jean Monnet Centar izvrsnosti: The Challenges of the Enlargement Policy: EU versus China's diplomacy in Western Balkans - Ekonomski fakultet
3. ANETREC – Academic network supporting EU policies towards Western Balkans with emphasis on regional cooperation based on reconciliation - Fakultet političkih nauka
4. STAND – Strengthening university autonomy and increasing accountability and transparency of Western Balkans Universities - Rektorat
5. KEY – Keep Educating Yourself - Filozofski fakultet
6. DUALMON – Strengthening capacities for the implementation of dual education in Montenegro higher education - Ekonomski fakultet
7. MARDS – Reforming doctoral studies in Montenegro and Albania - good practice paradigm - Rektorat
8. HarISA – Harmonization and Innovation in PhD Study Programs for Plant Health in Sustainable Agriculture - Biotehnički fakultet
9. SWARM – Strengthening of master curricula in water resources management for the Western Balkans HEIs and stakeholders - Građevinski fakultet
10. MEP&M –Development of Regional Joint Master Program in Maritime Environmental Protection and Management - Pomorski fakultet Kotor
11. TRAFSAF – Improving the Traffic Safety in the Western Balkan Countries through Curriculum Innovation and Development of Undergraduate and Master Studies - Mašinski fakultet
12. SMARTEL – Improving the process of education through development of e-learning multimedia platform and smart classrooms - Rektorat
13. ReFLAME – Reforming Foreign Languages in Academia in Montenegro - Filološki fakultet
14. DigNest – Digital Entrepreneurial Nest and Industry 4.0 in Montenegro - Rektorat
15. GEOBIZ – Učenje zasnovano na problemima u poslovanju u cilju dostizanja akademске izvrsnosti u oblasti geoinformatike - Filozofski fakultet
16. ENEMLOS – Enhancing the Employability of Law Students through Practical Education - Pravni fakultet
17. e-VIVA – Jačanje i provjera kompetencija vezanih za posao u raznolikim okruženjima učenja na univerzitetima Zapadnog Balkana - Mašinski fakultet
18. SUCCESS – Sustainable University - Enterprise Cooperation for Improving Graduate Employability (SUCCESS) - Rektorat/Mašinski fakultet
19. KnowHub – Obnavljanje veza univerziteta i preduzeća u cilju pospešivanja regionalnih inovativnih i preduzetničkih aktivnosti - Mašinski fakultet
20. BLUEWBC – Održivi razvoj plavih ekonomija kroz visoko obrazovanje i inovacije u zemljama Zapadnog Balkana - Pomorski fakultet
21. RiskMan – Educational Capacity Strengthening for Risk Management of Non-native Aquatic Species in Western Balkans - Institut za biologiju mora
22. SWOST – Sport Without Stereotypes - Fakultet za sport i fizičko vaspitanje
23. EUFITMOS – European Fitness Monitoring System - Fakultet za sport i fizičko vaspitanje
24. IESP – Fostering Internationalization at Montenegrin HEIs through Efficient Strategic Planning - Rektorat

Dokumenti

Agenda:Prezentacija Erasmus projekata

PREUZMI

KONTAKT

Univerzitet Crne Gore

Adresa (Adresa)

Cetinjski put 2
81000 Podgorica
Crna Gora

Telefon (Telefon) (+382) 20 414 255

Email (Email) rektorat@ucg.ac.me

Univerzitet

- > Članice
- > Rektorat
- > PR centar
- > Javne nabavke
- > Dokumenta
- > Bilteni
- > Konkursi

Programi / Pozivi

- > Centar za međunarodnu saradnju
- > Institut - Centar izvrsnosti za istraživanja i inovacije
- > Projekti
- > Mobilnost istraživača i osoblja

Studije

- > Nivoi studija
 - > Nastava
 - > Studenti
- Media**
- > Foto, video

Biblioteka / Radovi

- > Naučni radovi
- > Katalog doktorskih teza
- > Digitalni arhiv
- > Centralna univerzitetska biblioteka

Copyright © 2021 Univerzitet Crne Gore, Sva prava zadržana

[Politika privatnosti / Disclaimer](#)

rektorat@ucg.ac.me • +382-20-414-255 •

Predstavljanje RiskMan projekta na sastanku Rektorata UCG

[INSTITUT ZA BIOLOGIJU MORA /VIJESTI /PREDSTAVLJANJE RISKMAN PROJEKTA NA SASTANKU REKTORATA UCG](#)

02.12.2021

Na sastanku „Predstavljanje trenutno aktivnih ERASMUS projekata UCG-a“ održanom u Rektoratu Univerziteta Crne Gore 24.11.2021. godine učesvovali su i predstavnici Instituta za biologiju mora Kotor.

Između trenutno aktivna 24 Erasmus+ projekta, održana je online prezentacija projekta „Jačanje obrazovnog kapaciteta za upravljanje rizikom stranih i invazivnih vodenih vrsta na Zapadnom Balkanu - RiskMan“ sa ciljem prikazivanja ciljeva projekta, sprovedenih aktivnosti, razmjene iskustava i mogućeg uvezivanja kompatibilnih projekata.

Više informacija dostupno na [Predstavljena 24 Erasmus + projekta na Univerzitetu Crne Gore i mogućnosti zajedničkog djelovanja](#)

Broj posjeta : 257

Ne propustite nijednu važnu vijest, pretplatite se na vijesti **Akademski forum**.

KONTAKT

Adresa (Adresa)

Institut za biologiju mora
Dobra bb.-PFah 69,
85330 Kotor

Telefon (Telefon) +38232334569

Email (Email Address) ibmk@ucg.ac.me

- > Članice
- > Rektorat
- > Javne nabavke
- > Dokumenta
- > Bilteni
- > Konkursi

- > Media
- > Komunikacijski i PR Centar
- > Centralna univerzitetska biblioteka
- > Centar za zaštitu biodiverziteta Jadran-Akvarijum Boka
- > Laboratorija za bentos i zaštitu mora
- > Laboratorija za hemiju mora i okeanografiju
- > Laboratorija za ihtiologiju i morsko ribarstvo
- > Laboratorija za razvojno istraživanje i marikulturu
- > Laboratorija za plankton i kvalitet morske vode
- > Časopis Studia Marina

CENTRI

- > Laboratorija za razvojno istraživanje i marikulturu
- > Laboratorija za plankton i kvalitet morske vode
- > Časopis Studia Marina

Copyright © 2021 Univerzitet Crne Gore, Sva prava zadržana

[Politika privatnosti](#) / [Disclaimer](#)

[✉ rektorat@ucg.ac.me](mailto:rektorat@ucg.ac.me) · [📞 020 414 255](tel:020414255)

RADIO KOTOR

S PONOSOM NOSIMO IME SVOG GRADA!

95,3 i 99,0 MHz

Online Radio Uživo:

✉ radiokotor@t-com.me

📞 032/325-84-

Društvo Ekonomija Politika Kultura Sport Zabava Program

⌚ 11.04.2022

👁 245

DR PEŠIĆ: RISKMAN IMA ZA CILJ DA UPOZNA JAVNOST SA PROBLEmom STRANIH I INVAZIVNIH VRSTA U VODAMA ZAPADNOG BALKANA

Projekat RiskMan finansiran u okviru Erasmus + programa odnosi se na jačanja kapaciteta u visokom obrazovanju, a sprovodi ga 13 partnera iz Italije, Grčke, Turske, Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Albanije, Sjeverne Makedonije i Crne Gore. To je gostujući u našoj emisiji "Svijet nauke" kazala dr Ana Pešić - viša naučna saradnica u Institutu za biologiju mora.

„Partneri na projektu iz Crne Gore su Institut za biologiju mora i Prirodno matematički fakultet Univerziteta Crne Gore. Jedan od ciljeva ovog projekta je da se šira javnost upozna sa problemom stranih i invazivnih vrsta, kao i da se u obrazovni sistem uvedu predmeti na temu stranih invazivnih vrsta u morskim eko-sistemima. Na početku je analizirana

matematičkog fakultetu u Sarajevu, predstav

„Tokom sastanka studenti su ocjenjivali koliko su zadovoljni time što su vidjeli, koliko su mogli da nauče i kazali su što misle o pripremljenim materijalima. Na osnovu tih rezultata dalje će se razvijati kurikulumi za predmete, dok se ne dođe do finalnog proizvoda koji će biti implementiran i na Prirodno-matematičkom fakultetu u Podgorici. Benefit koji će Institut za biologiju mora imati realizacijom ovog projekta je razvoj modela upravljanja stranim invazivnim vrstama. Veoma je značajna razmjena znanja i podataka, stvaranje zajedničke baze podataka o pojavi tih vrsta u zemljama Zapadnog Balkana. Do sada nije postojao kontinuirani monitoring stranih i invazivnih vrsta, već su se radila sporadična istraživanja. U okviru projekta RiskMan formirana je zajednička baza podataka zemalja Zapadnog Balkana i svi partneri na projektu će ažurirati podatke o invazivnim vrstama u svojim ekosistemima u moru i slatkim vodama. Nakon toga planirana je i priprema zajedničkog naučnog rada sa objedinjavanjem tih podataka, a ujedno je i nabavljena oprema koja će se koristiti za neku vrstu trajnjeg monitoringa“- pojašnjava Pešić.

Laboratorija za ihtiologiju i morsko ribarstvo Instituta za biologiju mora, kako dalje objašnjava, sprovodi kontinuitani monitoring i prikupljanje podataka o biološkim karakteristikama populacija riba i ostalih ekonomski značajnih vrsta za ribarstvo.

„Monitoring sprovodimo od 2017. godine, po standardima koje propisuje Evropska unija i Generalna komisija za ribarstvo Mediterana, za potrebe Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, za Bokokotorski zaliv i otvoreno more crnogorskog dijela primorja. Posmatrači obilaze plovila i prikupljaju podatke, obrađuju uzorce i na kraju se sve to koristi za procjenu stanja tih populacija na regionalnom nivou. Resursi ribarstva predstavljaju djeljive resurse i njima ne može upravljati samo jedna država. Tako se procjena stanja resursa obavlja u Jadranskom moru, u okviru Generalne komisije za ribarstvo Mediterana. Ono što je uočeno je da na području Mediterana riblje populacije koje su pod stalnim pritiskom ribolova pokazuju negativne trendove, odnosno smanjenje biomase tih vrsta kao što su sardela, incun i oslić zato što su predmet pretjeranog ribolova. Takođe, činjenica je da Crna Gora kao država ima nedovoljno razvijenu i zastarjelu ribolovnu flotu i da u ribolovnom pritisku na Jadranu učestvuje sa veoma malim postotkom“- dodaje Pešić.

Na snazi je ističe ona, Plan upravljanja malom plavom ribom u čitavom Jadranu, koji podrazumijeva smanjenje broja plovila, uvođenje ograničenja u količini ulova, smanjen broj ribolovnih dana, određena područja koja se zatvaraju za ribolov, nemogućnost ribolova tokom mrijesta ovih vrsta.

„Crna Gora malo doprinosi ovoj situaciji ali moramo kao i ostale države da doprinosimo očuvanju ovih resursa. Problem invazivnih vrsta je prisutan i neke od njih imaju uticaja na biodiverzitet lokalnog područja, a neke mogu da budu opasne po zdravlje ili da nanesu velike ekomske štete“- navodi Pešić.

Ona je apelovala na sve ribare da, ukoliko uoče neku vrstu riba ili drugih organizama koji su neobični, kontaktiraju Institut za biologiju mora.

„Ribari su ti koji su na “prvoj liniji zaštite”, očuvanja i korištenja resursa mora i kao i ostali korisnici ovog područja, moraju da budu svjesni da svi moramo da damo svoj doprinos očuvanju. Bokokotorski zaliv ima veliki broj ribara ali opet,

S PONOSOM NOSIMO IME SVOG GRADA! 95,3 i 99,0 MHz

Online Radio Uživo:

RADIO KOTOR

S PONOSOM NOSIMO IME SVOG GRADA!

95,3 i 99,0 MHz

Online Radio Uživo:

Podijeli na:

[✉ radiokotor@t-com.me](#) [📞 032/325-841](#)

Pogledajte još

Društvo Ekonomija Politika Kultura Sport Zabava Programi

19.08.2022 56

FERDINANDI: BEBE KOJE SE HRANE MAJČINIM MLJEKOM JAČEG IMUNITETA I U MANJEM RIZIKU OD GOJAZNOSTI I ALERGIJA, BENEFITI ZA MAJKE DOJILJE: SMANJEN RIZIK OD RAKA DOJKE I JAJNIKA

Erasmus + projekat RiskMan: Apel ribarima da prijave ulov strane i invazivne vrste

Boka News 13/06/2022 11:18

FEATURED

Institut za biologiju mora Kotor

Institut za biologiju mora i Prirodno-matematički fakultet Univerziteta Crne Gore pozvali su ribare, akvakulturiste i sve ostale osobe koje provode vrijeme na moru, jezerima i rijekama da im pomognu u formiranju baze podataka o nalazima stranih i invazivnih vrsta. Riječ je o segmentu Erasmus + regionalnog projekta „Jačanje obrazovnog kapaciteta za upravljanje rizikom od stranih i invazivnih vodenih vrsta na Zapadnom Balkanu“ (RiskMan).

PRVI NALAZI

Rukovoditeljka projekta dr Ana Pešić kaže za Pobjedu da je zajedno sa klimatskim promjenama, uvođenje stranih, nenativnih i invazivnih vrsta široko prepoznato kao jedna od glavnih prijetnji biodiverzitetu voda i uticaju na dobrobit ljudi.

-Strane i invazivne vrste smatraju se glavnom pokretačkom snagom koja može da naruši socio-ekološke sisteme stvarajući značajne uticaje na dobrobit ljudi. Veliki broj stranih i invazivnih vrsta široko je rasprostranjen u zemljama Balkana, kako morskih tako i slatkovodnih, ali istraživanja pokazuju da postoje praznine i nedostaci u znanju o trenutnom stanju, distribuciji i njihovim uticajima. Zato smo pozvali ribare, akvakulturiste... da nam pomognu jer je njihovo svakodnevno prisustvo na vodi od višestrukog značaja, a najznačajnija je mogućnost njihovog brzog otkrivanja objašnjava Pešić. Ona dodaje da su prva evidentiranja stranih vrsta u našim vodama uglavnom vezana za ulove ribara ili opažanja ljudi koji su u svakodnevnom kontaktu sa morem.

Lav riba – invazivna vrsta

-Mnogo je veća vjerovatnoća da će neko od njih prvi primijetiti novu vrstu, nego da će se ona registrovati direktno naučnim istraživanjem. Razlog za to je mali broj jedinki koje se na početku nalaze u ekosistemu. Zbog ovog i apelujemo na ljude da nam dostave podatke o neobičnim ulovima ili viđanjima kaže Pešić. Problem stranih, odnosno unesenih vrsta, u Jadranskom moru raste iz godine u godinu uslijed povećanja njihove brojnosti u ekosistemu. Takođe, strane vrste domaćima predstavljaju konkureniju za hranu, prostor i druge resurse i tako stvaraju pritisak na njihove populacije – Invazivni vodenici organizmi mogu pričiniti znatne štete prvenstveno sektorima ribarstva i

sapiens) koji nanosi velike štete ribarima uništavajući im ulove i ribolovne arate, i rdečevorozupke (vrste iz porodice Tetraodontidae) koje mogu biti jako opasne po zdravlje ljudi jer sadrže jak otrov. Uz rakove i ribe, u Jadran je dospjelo i mnoštvo drugih organizama. Neke od značajnijih su zelene alge iz roda Caulerpa, tzv. tumor mediterana navodi Pešić.

PUTEVI DOLASKA

Uzroci dolaska stranih vrsta u Jadransko more mogu biti prirodni, najčešće zbog širenja prirodnog rasprostranjenja (pr. ulazak kroz Gibraltarski moreuz iz Atlantskog okeana), zatim uslijed povećanja temperature mora mnoge vrste šire svoje rasprostranjenje, ili prenosom preko drugih organizama. Međutim, kaže Pešić, mnogo češći su oni vezani za ljudsko djelovanje, kao što su balastne vode brodova, akvakultura, akvaristika i slično.

– Jedan od značajnih puteva ulaska stranih i invazivnih vrsta jeste i otvaranje Sueckog kanala, čime je omogućeno da veliki broj vrsta iz Crvenog mora i Indijskog okeana naseli Mediteran, tzv. Lesepsijski migranti. Eventualni opstanak vrste u ekosistemu u kojem se našla zavisi od njenih prirodnih karakteristika i sposobnosti prilagođavanja na uslove nove sredine. Sami ekosistemi imaju i prirodni kapacitet za odbranu od stranih vrsta, koji se ogleda u prisustvu domaćih predatora ili specifičnih uslova životne sredine. Nažalost, zbog pretjeranog izlova, broj jedinki različitih predatorskih vrsta je znatno opao u Jadranskom moru. Ovo značajno doprinosi bržem i lakšem uspostavljanju populacija stranih vrsta ističe Pešić.

/D. Š./

Institut za biologiju mora – UCG dobio 2 Erasmus+ projekata izgradnje kapaciteta u visokom obrazovanju za 2020. godinu

[/ INSTITUT ZA BIOLOGIJU MORA /VIJESTI /INSTITUT ZA BIOLOGIJU MORA – UCG DOBIO 2 ERASMUS+ PROJEKATA IZGRADNJE KAPACITETA U VISOKOM OBRAZOVANJU ZA 2020. GODINU](#)

05.08.2020

< >

Pratite nas na društvenim mrežama: FB, TW, Linkedin, YouTube

Institut za biologiju mora – Univerzitet Crne Gore dobio je dva projekta u okviru programa Erasmus + Izgradnja kapaciteta u visokom obrazovanju za 2020. godinu.

Prvi projekat je "Development of Regional Joint Master Program in Maritime Environmental Protection and Management" koji u saradnji sproveode Pomorski fakultet Kotor i Institut za biologiju mora, i na kome Univerzitet Crne Gore ima koordinatorsku ulogu. Glavni cilj ovog regionalnog projekta je edukacija stručnjaka za zaštitu i upravljanje morskom životnom sredinom (MEPM) u zemljama partnerima Zapadnog Balkana (Crna Gora i Albanija). Edukacija mladih stručnjaka iz ove oblasti izvršiće se kroz razvoj i primjenu novog interdisciplinarnog master programa u oblasti MEPM-a koji će trajati dvije godine (120 ECTS) i biće organizovan na engleskom jeziku. Ukupni budžet ovog projekta iznosi 845.188,00 eura. Pored Univerziteta Crne Gore u projektu učestvuju nacionalni partneri Agencija za zaštitu prirode i životne sredine Crne Gore i NVO Eko Centar Delfin iz Kotora, kao i partnerski univerziteti iz zemalja Evropske unije Univerzitet u Ljubljani, Univerzitet u Kadizu i Univerzitet Azurna obala iz Nice.

Drugi projekat u kome učestvuje Institut za biologiju mora je regionalni projekat "Educational Capacity Strengthening for Risk Management of Non-native Aquatic Species in Western Balkans". Ovaj projekat se realizuje u saradnji sa Prirodno-matematičkim fakultetom iz Podgorice, i na ovom projektu Univerzitet Crne Gore je partnerska institucija, dok je koordinator Univerzitet Mugla Sitki Kocman iz Turske. Ostali partneri na projektu su Univerziteti iz Palerma, Zagreba, Sarajeva, Tirane, Bihaća, instituti i nevladine organizacije iz Ohrida, Albanije, Grčke, kao i dva pridružena partnera iz Turske. Glavni cilj projekta je jačanje obrazovnog kapaciteta za upravljanje rizikom ne-nativnih, odnosno stranih i invazivnih vrsta u regionu Zapadnog Balkana (Albanija, Bosna i Hercegovina, Crna Gora), promovisanjem obrazovanja zainteresovanih strana i studenata

visokog obrazovanja i podsticanjem saradnje među ciljnim zemalja. Pored kurseva koji će se razviti specifično za određene zainteresovane strane i za student master studija, u okviru projekta će se razviti i model upravljanja rizikom za strane i izazivne vrste za zapadni Balkan. Ukupni budžet ovog projekta iznosi 805.030,00 eura.

Broj posjeta : 149

 Ne propustite nijednu važnu vijest, pretplatite se na vijesti **Akademski forum**.

KONTAKT

Adresa (Adresa)

Institut za biologiju mora
Dobra bb.-PFah 69,
85330 Kotor

Telefon (Telefon) +38232334569

Email (Email Address) ibmk@ucg.ac.me

- > Članice
- > Rektorat
- > Javne nabavke
- > Dokumenta
- > Bilteni
- > Konkursi

CENTRI

- > Media
- > Komunikacijski i PR Centar
- > Centralna univerzitetska biblioteka
- > Centar za zaštitu biodiverziteta Jadran-Akvarijum Boka
- > Laboratorija za bentos i zaštitu mora
- > Laboratorija za hemiju mora i okeanografiju
- > Laboratorija za ihtiologiju i morsko ribarstvo

- > Laboratorija za razvojno istraživanje i marikulturu
- > Laboratorija za plankton i kvalitet morske vode
- > Časopis Studia Marina

Copyright © 2021 Univerzitet Crne Gore, Sva prava zadržana

[Politika privatnosti](#) / [Disclaimer](#)

 rektorat@ucg.ac.me • 020 414 255

RADIO KOTOR

S PONOSOM NOSIMO IME SVOG GRADA!

95,3 i 99,0 MHz

Online Radio Uživo:

07.10.2020

943

PEŠIĆ: NA OTVARANJE AKVARIJUMA SE ČEKA, ODOBRENI NOVI PROJEKTI INSTITUTA O IZGRADNJI KAPACITETA U VISOKOM OBRAZOVANJU, U PRIPREMI I DVije MONOGRAFIJE O JADRANSKOM MORU

Otvaranje prvog morskog, javnog akvarijuma u Crnoj Gori, predviđeno za maj ove godine, odloženo je, zbog poznate situacije sa korona virusom i još uvijek se ne zna kada će primiti prve posjetioce.

Kako je u današnjoj emisiji "032" Radio Kotora kazala viša naučna saradnica Instituta za biologiju mora Univerziteta Crne Gore dr Ana Pešić, jedan od ciljeva otvaranja akvarijuma je edukacija budućih posjetilaca, posebno djece, o flori i fauni Jadranskog mora, kao i izvođenje različitih eksperimenata "in vivo".

RADIO KOTOR

S PONOSOM NOSIMO IME SVOG GRADA!

95,3 i 99,0 MHz

Online Radio Uživo:

će omogućiti da se izvode različiti naučni eks
vrstama u akvarijumskim uslovima.

[✉](mailto:radiokotor@t-com.me) radiokotor@t-com.me [📞](tel:032/325-841) 032/325-841

U okviru IPA Interreg poziva za tematske projekte prekogranične saradnje za Italiju, Albaniju i Crnu Goru, Institutu je odbren projekat Food4Health. Pored Instituta za biologiju mora, ravnopravan partner na projektu je i Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja. "Tim povodom, obavljena je dogradnja zgrade Instituta za biologiju mora Univerziteta Crne Gore u ukupnoj površini od oko 260 metara kvadratnih, za izgradnju moderne, kompletno opremljene laboratorije za inovativna istraživanja iz oblasti marikulture. Tu će se obavljati uzgoj mikroalgi i kamenica, a kada kamenice dostignu određenu veličinu od 1.5 cm, naučnici će pratiti njihov dalji rast i razvoj u moru i nastojati da kroz ovaj projekat obezbjede povećanje proizvodnje ove vrste školjke u Boki", pojasnila je Pešić.

U okviru programa Erasmus+ projekata izgradnje kapaciteta u visokom obrazovanju za 2020. godinu, ukupno je za finansiranje odobreno 164 projekta, od 1.005 prijavljenih. Za region Zapadnog Balkana odobreno je 18 projekata od 105 prijavljenih. Univerzitet Crne Gore postigao je, navodi Pešić, veliki uspjeh, budući da je od 18 odobrenih projekata za region Zapadnog Balkana dobio 7 projekata, a od toga Institut za biologiju mora-Univerzitet Crne Gore dva. Prvi projekat je MEP&M koji u saradnji sprovode Pomorski fakultet Kotor i Institut za biologiju mora i na kome Univerzitet Crne Gore ima koordinatorsku ulogu.

Glavni cilj ovog regionalnog projekta je edukacija stručnjaka za zaštitu i upravljanje morskom životnom sredinom (MEPM) u zemljama partnerima Zapadnog Balkana (Crna Gora i Albanija). Edukacija mladih stručnjaka iz ove oblasti obavljaće se kroz razvoj i primjenu novog interdisciplinarnog master programa u oblasti MEPM-a koji će trajati dvije godine (120 ECTS) i biće organizovan na engleskom jeziku.

Drugi projekat je RiskMan koji se realizuje u saradnji sa Prirodno-matematičkim fakultetom iz Podgorice i na ovom projektu Univerzitet Crne Gore je partnerska institucija. Glavni cilj projekta je jačanje obrazovnog kapaciteta za upravljanje rizikom ne-nativnih, odnosno stranih i invazivnih vrsta u regionu Zapadnog Balkana (Albanija, Bosna i Hercegovina, Crna Gora), promovisanjem obrazovanja zainteresovanih strana i studenata visokog obrazovanja i podsticanjem saradnje među ciljnim zemljama.

Pešić napominje da je u završnoj fazi implementacija projekta BLUE LAND koji je finansiran u okviru IPA Interreg prekograničnog programa saradnje za period 2014-2020 (Italija, Albanija i Crna Gora).

"Opšti cilj projekta je definisanje, razvoj i implementacija zajedničkog modela upravljanja i alata usmjerenih na zaštitu biodiverziteta i održivo korišćenje morskih i obalnih resursa putem aktivnosti zajedničkog upravljanja čiji je cilj uključivanje lokalnih zajednica i podizanje svijesti o značaju njihovog uključivanja u cjelokupan proces. Planirana je primjena tzv. bottom-up pristupa koji podrazumijeva realizaciju projekta kroz aktivno uključivanje lokalne samouprave opštine Ulcinj, stanovništva i lokalnih ribara i svih ostalih zainteresovanih strana. U Crnoj Gori kao pilot područje za jedan ovakav model upravljanja odabранo je ušće reke Bojane, područje Velike plaže kao značajan ekosistem koji je pod velikim uticajem antropogenih aktivnosti, koje predstavlja značajno turističko je mjesto, gdje je prisutna velika izgradnja,

RADIO KOTOR

objaviti međunarodno priznata izdavačka kuć

S PONOSOM NOSIMO IME SVOG GRADA!

95,3 i 99,0 MHz

Online Radio Uživo:

"Jedna je posvećena hemiji mora i zagađenju, a druga monografija biologiji Jadranskog mora. Pored naučnika iz Crne Gore u pisanju ovih monografija, odnosno poglavlja u njima, učestvovalo su i mnoge kolege iz regiona Jadran. Publikacija se zasniva na naučnim i istraživačkim podacima prikupljenim u složenim istraživačkim aktivnostima sprovedenim u čitavom Jadranu u posljednjih 50-tak godina. Monografije će iz stampe izaci 2021. godine, povodom proslave jubileja-60 godina postojanja i rada naše ustanove", zaključila je Pešić.

Podijeli na:

Pogledajte još

Projekat Riskman: Priprema novih predmeta u vezi sa vodenim invazivnim vrstama

[INSTITUT ZA BIOLOGIJU MORA /VIJESTI /PROJEKAT RISKMAN: PRIPREMA NOVIH PREDMETA U VEZI SA VODENIM INVAZIVNIM VRSTAMA](#)

20.11.2021

U okviru Erasmus+ projekta „Riskman“ koji se realizuje između 13 partnerskih institucija iz Italije, Crne Gore, Bosne i Hercegovine, Sjeverne Makedonije, Hrvatske, Turske, Grčke i Albanije, u periodu od 10. do 14. novembra u Turskoj (Muğla) održan je sastanak Upravnog Odbora projekta sa učešćem svih projektnih partnera.

Riskman je akronim za projekt "Promovisati obrazovanje zainteresovanih strana i visokoškolaca u oblasti upravljanja vodenim stranim i invazivnim vrstama na Zapadnom Balkanu", ili u originalu, na engleskom "Educational Capacity Strengthening for Risk Management of Non-native Aquatic Species in Western Balkans".

Institut za biologiju mora i Prirodno-matematički fakultet (odsjek Biologija) Univerziteta Crne Gore učestvuju ravnopravno u projektu kao partneri, sa ciljem unaprijedenja i razvijanja nastavnih programa na postdiplomskim studijima na UCG.

Tokom sastanka analiziran je administrativni i finansijski napredak partnera, stepen realizacije planiranih aktivnosti i definisanje novih nastavnih predmeta na magistarskim i doktorskim studijama na Univerzitetima u zemljama zapadnog Balkana. Najveći napredak za crnogorske partnerne predstavlja definisanje i priprema novih predmeta koji se posebno odnose na strane i invazivne vrste u sektoru ribarstva i akvakulture, odnosno:

Predmet: Biologija akvatičnih stranih i invazivnih vrsta

Predmet: Uticaji akvatičnih stranih i invazivnih vrsta

Predmet: Procjena uticaja i upravljanje akvatičnim stranim i invazivnim vrstama

Definisani predmeti će značajno unaprijediti znanje u oblasti stranih i invazivnih vrsta, definisanju rizika širenja i upravljanje invazivnim vrstama, kao jednom od najvećih prijetnji akvatičnim ekosistemima današnjice.

Pilot testiranje uvođenja predloženih predmeta na Univerzitetima zemalja zapadnog Balkana je sledeći korak na osnovu koga će se procjeniti kvalitet predloženih predmeta i njihovih sadržaja, te pripremiti osnova za zvanično uvođenje predmeta u nastavni sistem Univerziteta.

Broj posjeta : 256

✉ Ne propustite nijednu važnu vijest, pretplatite se na vijesti [Akademski forum](#).

KONTAKT

Adresa (Adresa)

Institut za biologiju mora
Dobrota bb.-PFah 69,
85330 Kotor

Telefon (Telefon) +38232334569

Email (Email Address) ibmk@ucg.ac.me

- > Članice
- > Rektorat
- > Javne nabavke
- > Dokumenta
- > Bilteni
- > Konkursi

- > Media
- > Komunikacijski i PR Centar
- > Centralna univerzitetska biblioteka

CENTRI

- > Centar za zaštitu biodiverziteta Jadran-Akvarijum Boka
- > Laboratorija za bentos i zaštitu mora
- > Laboratorija za hemiju mora i okeanografiju
- > Laboratorija za ihtiologiju i morsko ribarstvo
- > Laboratorija za razvojno istraživanje i marikulturu
- > Laboratorija za plankton i kvalitet morske vode
- > Časopis Studia Marina